

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 19 APRIL 1922

No. 329

INHOUD

	Blz.
INVOERVERBODEN door Prof. Mr. G. W. J. Bruins.....	351
De Staat Verzekeraar door Prof. Dr. A. O. Holwerda....	354
De omvang der werkloosheid hier te lande door Prof. Mr. G. W. J. Bruins	356
De nieuwe koers der Economische Politiek van Sowjet Rus- land II door Dr. J. Strunz	360
Index-cijfers	362
AANTBEKENINGEN:	
Keynes' plan voor de stabilisatie der wisselkoersen ..	363
De ontwikkeling der crisis	364
Duitsche kolonleveranties aan de Entente.....	365
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	365
MAANDCIJFERS:	
Productie der Kolenmijnen.....	366
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	366
Postchèque en Girodienst	366
Rijkspostspaarbank	366
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	366—374
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.
Assistent-Redacteur voor het weekblad: D. J. Wansink.
Secretariaat: Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijge Plaatweg 37.
Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,—
per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen
het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnementen
en advertenties: Nijgh & van Dittmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

18 APRIL 1922.

Over de afgelopen zeer korte berichtswEEK valt
ten opzichte van de geld- en wisselmarkt slechts we-
nig te berichten. In afwachting van de feestdagen
waren de zaken reeds zeer beperkt; in de stemming
zoowel van de geld- als van de wisselmarkt kwam
dan ook geen verandering. Particulier disconto noteer-
de meestal 4½ pCt., enkele posten konden Dinsdag
ook nog iets lager ondergebracht worden. De prolon-
gationoteering kon Maandag en Dinsdag niet tot
stand komen, de volgende dagen werd 3½—4½ en
4½ pCt. genoteerd. De wisselkoersen bleven met uit-
zondering van marken vrij stationnair. Markten waren
aanvankelijk beduidend vaster, maar Donderdag was

de stemming weder flauw, zoodat de koers weder sloot
op dezelfde hoogte.

De Minister van Financiën heeft de inschrijving
opengesteld op 150 millioen gulden schatkistpapier
op Donderdag 20 April a.s. Zooals gewoonlijk worden
weder aangeboden 3- en 6-maands promessen, terwijl
voor het eerst sedert langen tijd ook weder biljetten
worden aangeboden met een looptijd van een jaar.

LONDEN, 15 APRIL 1922.

In het begin van de week vertoonde de geldmarkt
een eenigszins vaster stemming in verband met ont-
trekkingen door eenige banken voor balans-doeleinden,
doch geldnemers ondervonden over het algemeen wei-
nig moeilijkheid in het dekken hunner behoeften.

Daggeld noteerde 2½ tot 2 pCt., terwijl 7-daags
geld varieerde tusschen 2¼ en 3 pCt.

De verwachting, dat de bankrate zou worden ver-
laagd kwam heden in vervulling en deze bedraagt
thans 4 pCt.

Aan de discontomarkt ging weinig om; voor prima
bankaccepten bedroeg het disconto 2¼ tot 11/16 pCt.
voor alle looptijden.

INVOERVERBODEN.

Door een zevental Kamerleden, behoorende tot de
Katholieke fractie, is het initiatief genomen tot een
wetsontwerp, waarbij aan de Regeering bevoegdheid
wordt gegeven invoerverboden in het leven te roepen.

In de Commissie voor de Economische Politiek
hadden, als men weet, de stemmen over deze quaestie
gestaakt, terwijl de regeering in haar antwoord aan
den heer Bomans op 17 Maart j.l. verklaarde, dat zij
in verband met de conferentie van Genua, waar het
vraagstuk van den in- en uitvoer op de agenda was
gesteld, het raadzaam achtte af te wachten, welke hou-
ding de conferentie in verband met het algemeen
economisch herstel tegenover in- en uitvoerverboden
zou aannemen.

De ondertekenaars van het wetsvoorstel achten
dergelijk uitstel minder gewenscht, ten eerste omdat
de resultaten van de Conferentie van Genua eerst be-
kend zullen zijn, wanneer de Tweede Kamer op reces
is, en voorts omdat naar hun oordeel het hebben van
een dergelijke bevoegdheid voor de Regeering nooit
een bezwaar kan zijn, aangezien, indien de Conferentie
tot resultaat mocht hebben, dat geen enkel land meer
invoerverboden zou toepassen, de Regeering haar be-
voegdheid eenvoudig ongebruikt kan laten. Ten slotte
meenen zij, dat, waar het hier geldt de toekening van
een groote macht aan de Regeering, zulks beter op
voorstel van de Staten-Generaal kan geschieden dan
dat de Regeering zelf daartoe het initiatief neemt.

Het voorstel komt hierop neer:

Volgens art. 1 zal op voordracht van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel de invoer van bepaalde goederen, geheel of gedeeltelijk, al of niet voorwaardelijk, kunnen worden verboden.

Art. 2 geeft den Minister bevoegdheid van een dergelijk verbod dispensatie te geven, hetzij bij algemeen voorschrift, hetzij in bijzondere gevallen op daartoe strekkend verzoek. Aan een dergelijke dispensatie kunnen voorwaarden worden verbonden van financieelen en anderen aard, terwijl voor het verleenen dezer dispensatie gebruik kan worden gemaakt van de tusschenkomst van de N.U.M. of van een speciaal voor dit doel op te richten naamlooze vennootschap.

Het wetsontwerp bevat voorts enkele strafbepalingen, terwijl ten slotte de geldigheidsduur van de regeling voorloopig beperkt wordt tot één jaar.

Inderdaad is het niet teveel gezegd, dat aldus aan de Regeering, juist aan één Minister, een exorbitante macht wordt gegeven. Terwijl de subcommissie uit de Commissie voor de Economische Politiek in haar advies nadrukkelijk den eisch had gesteld, dat de wet zelve behalve den beperkten geldigheidsduur duidelijk de gevallen zou moeten omschrijven, waarin het uitvaardigen van een invoerverbod mogelijk zou zijn, stellen de onderteekenaars van het wetsvoorstel dezen eisch bewust ter zijde, als motief aanvoerende, dat de beweegredenen voor het uitvaardigen van een invoerverbod niet met nauwkeurigheid zijn te omschrijven.

Bij de rol, die in hun oog het invoerverbod in de toekomstige handelspolitiek van ons land zal hebben te vervullen, is dit begrijpelijk. De genoemde subcommissie zag thans in het instituut van het invoerverbod hoofdzakelijk een wapen voor de Regeering om aan haar vertoogen tegenover andere landen, die onzen uitvoer belemmeren of door hun uitvoerpolitiek ten aanzien van grondstoffen en halfabrikaten het Nederlandsche bedrijfsleven bemoeilijken, kracht bij te zetten. Een machtsmiddel alzoo, welks waarde zou schuilen in de dreiging ermede, niet in de toepassing. Als beschermingsmaatregel wenschte zij het slechts aangewend te zien in zeer exceptioneele gevallen, b.v. wanneer door een mog. verdere daling van buitenlandse valuta's belangrijke Nederlandsche industrieën inderdaad in haar bestaan bedreigd zouden worden. Voor eene commissie, die zich in haar grootst mogelijke meerderheid in een scherp betoog verklaart tegen verhooging van invoerrechten, kan een dergelijke toepassing van het zooveel dieper ingrijpend invoerverbod inderdaad bezwaarlijk anders dan een uiterste maatregel zijn.

De voorstellers van het wetsontwerp zien echter blijkens het vervolg hunner toelichting in het invoerverbod met dispensatiemogelijkheid gansch iets anders. Van retorsie wordt niet gesproken. Daarentegen zal het middel toepassing kunnen vinden niet alleen tegen de valutaconcurrentie, maar ook in andere gevallen. De voorstellers noemen als voorbeeld de mogelijkheid van veranderingen in den buitenlandschen kostprijs ten gevolge van sterke wijzigingen in de loonen en in de prijzen der grondstoffen en andere materialen voor de productie benodigd. Wat genoemde subcommissie dus alleen in zeer exceptioneele gevallen wenschte te zien gebeuren, krijgt in den gedachtengang van dit voorstel het karakter van een normaal middel van protectie, waartoe een loonsverlaging in Engeland zoo goed aanleiding kan geven als een verdere daling van de mark.

Niet in arren moede is het voorstel dus zoo ruim mogelijk geredigeerd, doch met het vooropgezet doel den Minister een volstrekten vrijbrief te geven om hetzij een absoluut invoerverbod in te voeren, hetzij langs den weg van dispensatie met consentrecht invoerrechten te gaan heffen van een hoogte, die de Minister geheel naar eigen inzicht en desgewenscht voor ieder geval verschillend zal mogen bepalen. Een blanco volmacht dus aan één Minister, om langs een omweg in het bij de wet vastgestelde tarief van invoerrechten de wijzigingen te brengen, die hem goed dunkt.

Het zal weinig betoog behoeven, dat dit voorstel ook voor hen, die meenen, dat onder de tegenwoordige omstandigheden maatregelen op het gebied der handelspolitiek niet achterwege mogen blijven, onaannemelijk moet zijn. Onaannemelijk omdat het in het internationaal verkeer een nieuw element van onzekerheid van de ergste soort zou invoegen en tevens de deur zou openen voor bevoordeelingen en eenzijdige beslissingen, die de Minister met den besten wil niet zal kunnen vermijden, aangezien ook ditmaal zij, die de zaak het best kunnen beoordeelen, in den regel tevens de belanghebbenden zullen zijn. Onaannemelijk voor het parlement, dat aldus aan een orgaan van het uitvoerend gezag een taak zou overdragen, die het niet dan bij volstrekte noodzaak uit handen mag geven.

Gedurende den oorlog, toen bij voortdoring onze volksvoeding op het spel stond, toen de omstandigheden ieder moment wisselden en de te nemen maatregelen geen oogenblik uitstel konden gedooogen, was zoodanige noodzaak in verschillend opzicht aanwezig en konden soortgelijke, volmaakt arbitraire bevoegdheden van het uitvoerend gezag niet worden gemist. Uit deze periode van ontreddeering is de N.U.M. een der weinige, geleidelijk afstervende, overlevenden.

Deze tijden zijn thans voorbij. De vraagstukken, waarvoor men staat, zijn weder voldoende te overzien, plotselinge gebeurtenissen van zoodanig acuut karakter en zoo ver strekkende gevolgen, dat het landsbelang oogenblikkelijk ingrijpen, met uitsluiting van iedere procedure, eischt, zijn niet meer te verwachten. Zij, die tot het nemen van maatregelen wenschen over te gaan, hebben dus geenerlei excuus meer om zich te onttrekken aan het stellen van welomschreven normen, noch aan het in de wet opnemen van de noodige voorwaarden voor het totstandkomen van den maatregel.

Met het oog hierop is het noodig het voorstel te toetsen aan de doeleinden, die men ermede wenscht te bereiken.

In de eerste plaats in dit verband een enkel woord over het invoerverbod als retorsiemiddel, het denkbeeld, dat, als gezegd, bij de subcommissie uit de Commissie voor de Economische Politiek op den voorgrond stond en dat, al wordt het door de voorstanders van het wetsontwerp niet met zoovele woorden genoemd, door hen wel niet zal worden verworpen.

De subcommissie stelt voorop, dat het zeer wenschelijk zoude zijn, indien onze Regeering over meer machtsmiddelen kon beschikken tegenover de regeeringen van landen, die onzen export belemmeren of een voor onze industrie nadeelige exportpolitiek drijven. Deze wenschelijkheid op zichzelf is in de laatste jaren reeds herhaaldelijk naar voren gebracht en zal door weinigen worden ontkend. De vraag is echter, of een bevoegdheid tot het uitvaardigen van invoerverboden dit tekort zal kunnen aanvullen. De betekenis toch, die aan een wapen als steun bij onderhandelingen kan toekomen, wordt geheel bepaald door de slagen, die men er, komt het tot strijd, mede kan toebrengen. In den regel zullen deze gering zijn. Ons Nederlandsch afzetgebied is voor een vreemd land slechts in zeldzame gevallen van zoodanige betekenis, dat het afsluiten van dit gebied voor de producten of een deel van de producten van dat land veel gewicht in de schaal zou kunnen leggen. Bovendien is het wapen steeds tweesnijdend. Om redenen van binnenlandsch belang zou men het verbod niet hebben ingevoerd. De mogelijke winst van een speciaal bedrijfstak weegt dus niet op tegen het verlies, dat de verbruiker erdoor zal lijden. Wie kaatst, moet den bal verwachten. Licht kan hierbij blijken, dat ons sterk op het internationaal verkeer georiënteerd land kwetsbaarder is dan de tegenstander.

Het retorsievraagstuk heeft dus meer kanten dan oppervlakkig misschien schijnt, en men vraagt zich af, waarom de genoemde subcommissie voorstelt voor

dit doel naar het meest scherpe wapen, het invoerverbod, en uitsluitend naar dit te grijpen.

Art. 9 van het tariefontwerp-Kolkman van 1911 was vermoedelijk wel zoo voorzichtig door, onder nauwkeurige omschrijving van de gevallen, waarin retorsie mogelijk zou zijn, deze te beperken tot een verhooging van het bestaande recht tot een in de wet vastgelegd maximum. Over de vraag, hoe hoog dit maximum zou moeten zijn, kan men van meening verschillen. Het ontwerp stelde het voor de met 12 pCt. te belasten goederen op 18 pCt., voor de vrije goederen op 15 pCt. De controle van het parlement was verzekerd, doordat tegelijk met het nemen van den maatregel een wetsontwerp van dezelfde strekking bij de Staten-Generaal zou moeten worden ingediend. Een bepaling, die, tusschen haakjes, in het hier besproken wetsontwerp met zijn zooveel verder gaande bevoegdheid stellig niet had mogen ontbreken.

Voor de voorstellers van het wetsontwerp staat de toepassing van het invoerverbod als middel van retorsie echter op den achtergrond. Hun wezenlijk doel is bescherming, bescherming niet alleen tegen de eigenlijk gezegde valuta-concurrentie, maar evenzeer, als gezegd, tegen concurrentie uit landen, waarbij deze abnormale factor zich niet laat gelden.

Dusdoende blijven de voorstellers in de lijn van de groote meerderheid dergenen, die in deze dagen hun stem voor afweermaatregelen verheffen. In de gehouden betoogen pleegt het valutavraagstuk sterk naar voren te worden gebracht. In de conclusies daarentegen wordt van een beperking tot dit speciale verschijnsel in den regel niet gerept, doch eene formulering gekozen, die in haar vaagheid de deur openlaat voor bescherming in het algemeen.

Te verwonderen is dit niet. De discussies der laatste maanden en de beschouwingen aan onze in- en uitvoercijfers gewijd — laatstelijk door mr. Treub in het Aprilnummer van de Vragen des Tijds — hebben omtrent omvang en uitgebreidheid der valutaconcurrentie meer licht gebracht. Ongetwijfeld zijn er bedrijfstakken, waar deze abnormale concurrentie zich ernstig gevoelen doet, waar de invoer uit Duitschland vergeleken met vóór den oorlog, belangrijk gestegen is en waar in dit verschijnsel één van de oorzaken moet worden gezocht van de huidige moeilijkheden. Het aantal dezer bedrijfstakken is echter betrekkelijk beperkt, terwijl omgekeerd voor verschillende andere artikelen de invoer uit Duitschland nog steeds belangrijk lager is dan die van vóór den oorlog. Ook in deze bedrijfstakken heerscht malaise en wordt op het oogenblik om bescherming geroepen. Wil deze evenwel resultaat hebben, dan zal zij zich moeten richten niet alleen tegen den invoer uit Duitschland maar evenzeer tegen dien uit andere landen, waar van valutaconcurrentie geen sprake is.

Het is volstrekt noodzakelijk deze beide kanten van het vraagstuk scherp uit elkander te houden, niet alleen teneinde verdere vertroebeling der discussie te voorkomen, doch ook omdat het gaat om twee geheel verschillende zaken.

De valutaconcurrentie, d.w.z. de concurrentie uit de enkele landen, wier ruilmiddel nog steeds in de phase van verdere daling verkeert, is een abnormaal verschijnsel. Over de oorzaken ervan behoeft thans niet opnieuw te worden uitgeweid. Het karakteriseert zich door een dikwijls belangrijk verschil in productiekosten tusschen het valutazwakke en het andere land. Het verschijnsel is echter tijdelijk in dien zin, dat het een steeds voortgaande daling der valuta tot voorwaarde heeft. Komt deze daling tot staan, dan neemt het verschil in productiekosten snel af.

Bij de concurrentie uit de overige landen ontbreekt daarentegen dit abnormale element ten eenemale. Dit geldt niet alleen van landen, die als Engeland en de meeste ex-neutrale landen hun ruilmiddel ongeveer op gelijk niveau als het onze hebben weten te houden, doch ook voor landen als Frankrijk en Bel-

gië, waar de waarde van het ruilmiddel weliswaar tot ongeveer de helft is gedaald, doch waar die daling thans reeds meer dan twee jaren geleden geëindigd is. Het nivelleeringsproces in prijzen en loonen heeft in die landen op het oogenblik reeds zoover doorgewerkt, dat van eenigen wezenlijken voorsprong uit dezen hoofde niet of nauwelijks meer gesproken kan worden. Vooral voor de beide genoemde landen geldt dit, aangezien de aanvankelijke daling van het ruilmiddel niet alleen is tot staan gekomen, doch zelfs weder door zekere stijging is gevolgd. Terwijl de valuta van beide landen twee jaar geleden een laagste punt bereikte van resp. 17 en 16 cents, beweegt het niveau zich in de laatste maanden met toenemende standvastigheid om en bij de 24 resp. 22 cents. In deze landen doet de algemeene wereldmalaise zich dan ook op gelijksoortige wijze gevoelen als elders.

Het spreekt vanzelf, dat in dit algemeene malaise-tijdperk, op welks oorzaken thans niet opnieuw behoeft te worden ingegaan, ook de invoer uit deze beide groepen van landen sterker gevoeld wordt dan in tijden van stijgende prijzen. Het cardinale verschil is echter, dat bij al deze landen een abnormaal verschil in productiekosten, als bij de landen met dalende valuta, niet valt aan te wijzen. Maatregelen tegen den invoer uit deze landen komen dus, in welk geleend kleed zij gestoken mogen zijn, in werkelijkheid neer op eene principieele wijziging in het tot dusver hier te lande gevolgde handelspolitieke stelsel. Verhooging van het bestaande tarief van invoerrechten is hiervoor de aangewezen vorm. Voor het instituut der invoerverboden al of niet met dispensatie is daarbij geen plaats. Dat dit bovendien in deze gevallen uit internationaal-politiek oogpunt een buitengewoon gevaarlijk experiment zou zijn, behoeft geen nader betoog.

De stemmen hier te lande, die een dergelijke wijziging van handelspolitiek stelsel wenschen, zijn in de laatste 25 jaren nooit geheel verstomd. De malaise doet ze ook ditmaal weder luider klinken. Wenscht men den strijd, dan zal, als in 1904 en 1912, deze strijd dienen te worden gestreden. Echter met de juiste wapens en op het juiste gebied.

Als gezegd, is de valutaconcurrentie een vraagstuk van anderen aard. Ook hier geldt evenwel, dat het absolute invoerverbod over het doel zal heenschieten. Niet een volstrekt weren van het vreemde product wenscht men, doch een nivelleering van het abnormale verschil in productiekosten. De vorm zal dus ook hier deze zijn, dat van het invoerverbod dispensatie gegeven wordt tegen betaling van een zeker consentrecht. De rantsoeneering zal gevonden moeten worden, niet in het afgeven van een beperkt aantal consentsen, wat onvermijdelijk tot een nieuwe consentsenhandel en andere ergerlijke gevolgen zou leiden, doch in het voldoende hoog stellen van het consentrecht. In haar minst slechten vorm zal de zaak dus, naar men mag hopen, neerkomen op een verhoogd invoerrecht, dezelfde opzet dus, die voor de Engelsche regeling is gekozen.

Hoezeer verschilt deze Engelsche regeling echter van het onbehouden Nederlandsche voorstel met zijn ongelimiteerde bevoegdheden! Haar hoofdpunten mogen hier nogmaals kortelings in herinnering worden gebracht:

Onder de regeling vallen niet eerste levensbehoeften en eet- en drinkwaren. Het valutarecht is in de wet gefixeerd op 33½ pCt. voor ten hoogste 3 jaar. Voor iedere bedrijfstak, die een aanvraag inzendt, wordt de zaak afzonderlijk onderzocht. Eene speciale commissie is ingesteld, die moet vaststellen of inderdaad de in de bedrijfstak bestaande werkloosheid geheel of ten deele aan de valutaconcurrentie te wijten is en mitsdien door de instelling van het recht zal verdwijnen of althans verminderen, zonder dat tegelijk in andere bedrijfstakken de werkgelegenheid wordt bemoeilijkt. De Commissie dient haar advies in bij den Board of Trade. Deze legt hare beslissing gemotiveerd voor aan

het parlement, welks sanctie in ieder speciaal geval noodzakelijk is.

Naast deze uitgewerkte regeling legde men de armenlijke blanco volmacht van het Nederlandsche voorstel Krachtiger illustratie van het in de eerste plaats in dit artikel naar voren gebrachte bezwaar tegen dit laatste voorstel is moeilijk te geven. Wie bovendien nagaat, welke houding door het Engelsche parlement in dit klassieke land van het parlementaire stelsel bij de behandeling van het ontwerp is ingenomen, moet het tot groote bezorgdheid stemmen, dat de vrijwel volledige abdicatie van het parlement, die in het Nederlandsche voorstel ligt opgesloten, door leden van de Tweede Kamer zelf wordt voorgesteld.

Gelijk men weet heeft de Engelsche wet reeds tot een betrekkelijk groot aantal aanvragen geleid, waarvan de groote meerderheid intusschen reeds dadelijk door den Board of Trade is afgewezen. Een aantal aanvragen is door de Commissie onderzocht, zonder dat evenwel tot dusver eenig voorstel aan het parlement is voorgelegd. De betrokken Minister heeft echter dezer dagen in een hernieuwd debat over de wet ¹⁾ medegedeeld, dat hij thans vier gevallen onder handen had, waarvan wellicht enkele het parlement zullen bereiken. Onder de gevallen, die door de Commissie zijn onderzocht, zijn er, die buitengewoon leerrijk moeten zijn. Een enkel, reeds voor dezen elders aangehaald, vinde aan den voet der pagina een plaats. ²⁾

Een hernieuwde bespreking van de vraag, in hoeverre er hier te lande voor een dergelijke regeling plaats is, kan thans achterwege blijven. Bij een vorige gelegenheid ³⁾ meende ik hiervoor de werkloosheidscijfers, die eveneens voor de toepassing der Engelsche wet het criterium vormen, tot grondslag te moeten nemen. Op het beeld, dat deze thans van den toestand hier te lande geven, wordt elders in dit nummer uitvoerig ingegaan.

De voorstellers van het wetsontwerp kunnen er zich op beroepen, dat met name Zwitserland het aldaar uit den oorlog stammende instituut der invoerverbo-

¹⁾ Gelijk bekend bevat de „Safeguarding of Industries Act 1921” behalve het valutarecht nog een regeling voor de zgn. sleutelindustrieën, waarmede bedoeld zijn industrieën voor speciaal glaswerk, verrekijkers, chemische producten en speciale instrumenten, welke men voor oorlogsdoeleinden in het eigen land wenschte te kunnen vervaardigen. Het recht bedraagt eveneens 33¼ pCt. Thans zijn enkele mededeelingen verschenen over de werking gedurende het eerste halfjaar, die het mogelijk maken zich een oordeel te vormen omtrent de betekenis der regeling. De opbrengst van het recht is in deze periode geweest £ 134.000; wat wijst op een invoer van ruim £ 400.000 of gerekend over een vol jaar op basis van de cijfers van 1921 0,08 pCt. van Engeland's totalen invoer!

²⁾ Door Engelsche handschoenfabrikanten was een aanvraag ingediend tot het heffen van een valutarecht op den invoer van katoenen handschoenen uit Duitschland. De fabrikanten betoogden — zie Handelsberichten van 12 Januari j.l. — dat bij de tegenwoordige valutaverhoudingen handschoenen in Duitschland veel goedkoper gemaakt kunnen worden dan in Engeland, zoodat deze industrie volgens het betrokken wetsartikel aanspraak had op bescherming tegen de Deutsche concurrentie. Tegen dezen eisch opponeerden de Engelsche handschoenenhandelaren, volgens wie Deutsche katoenen handschoenen altijd van betere kwaliteit en lagere prijs zouden zijn geweest dan de Engelsche. Bij hen sloten zich verscheidene Manchester-fabrikanten aan, die een groot gedeelte van de garens leveren naar Saksen, waaruit de handschoenen gemaakt worden en die dezen afzet bedreigd achten, in geval de invoer van Saksische handschoenen in Engeland belast wordt. Uit de recente discussie in het Lagerhuis, waar Asquith dit geval wederom ter sprake bracht, valt op te maken, dat deze aanvraag door de bedoelde commissie is afgewezen. De Times van 18 dezer bevat echter een bericht, dat de president van den Board of Trade, Sir Stanley Baldwin, niettemin overweegt ook dit geval aan het parlement voor te leggen.

³⁾ Zie het verslag der vergadering van de Ned. Maatschappij van Nijverheid en Handel, gehouden te Utrecht op 31 Januari j.l., opgenomen in de Februari-aflevering van het tijdschrift der Maatschappij.

den sedert behouden heeft en gebezigd als middel tegen de valuta-concurrentie — maar ook alleen tegen deze. Tot excuus mag misschien strekken, dat de toestanden in Zwitserland nog veel moeilijker zijn dan hier en met name de werkloosheid veel ernstiger afmetingen heeft aangenomen. De teekenen wijzen er hier te lande gelukkig tot dusver niet op, dat ook ons land dien weg zal opgaan. De werkloosheidscijfers zijn op het oogenblik, hoewel ernstig, in totaal niet ongunstiger dan een jaar geleden. Mocht echter te eener tijd de valuta-concurrentie zoodanige afmetingen aannemen, dat, naar de reeds aangehaalde woorden van de genoemde subcommissie, belangrijke Nederlandsche industrieën hierdoor inderdaad in hun bestaan zouden worden bedreigd, dan zal het na het bovenstaande geen betoog behoeven, dat een regeling in den geest der Engelsche wet verre de voorkeur zou verdienen.

Den roep, dien Zwitserland, welks kwade geweten intusschen reeds te Genua gesproken heeft, zich èn door dit systeem van invoerverboden èn door het nieuwe tarief van 1921 in de laatste jaren op handelspolitiek gebied in de wereld heeft bezorgd, kan Nederland zich niet veroorloven.

B.

DE STAAT VERZEKERAAR.

De Staat der Nederlanden wenschte het levensverzekeringsbedrijf te gaan uitoefenen, blijkens een tweetal wetsontwerpen, die thans in behandeling zijn. Volgens de desbetreffende bepalingen in de Pensioenwet kunnen de ambtenaren zich door het betalen van vrijwillige bijdragen (volgens een nog nader vast te stellen tarief) bij het Rijk verhoogingen van hun wettelijke pensioenen verzekeren. Tegelijkertijd gaat men de Vrijwillige Ouderdomsverzekering uitbouwen tot een onderneming, die met het particuliere bedrijf zal concurreeren.

Wel zelden zal een poging van den Staat, om zich meester te maken van een gedeelte van het terrein, dat tot nu toe door het particulier initiatief werd beheerscht, met zoo absolute stilzwijgendheid van de zijde van het betrokken bedrijf ontvangen zijn als deze. Een enkele korte opmerking in een vakblad moge verschenen zijn, ¹⁾ van een in grooten stijl opgezette actie is geen spoor te bekennen.

Toch was daartoe reden te over geweest, ook al zou men vrij algemeen van oordeel zijn, dat de nu voorgestelde uitbreiding van de Staatsbemoeiing zoozeer in de natuurlijke ontwikkeling der dingen ligt, dat een protest bij voorbaat tot onvruchtbaarheid gedoemd was. Dan nog had het bedrijf in elk geval een vlamme protest moeten richten tegen het opportunisme, waarvan de Regeering in haar motiveeringen telkens weer blijk gaf.

Het levensverzekeringsbedrijf heeft op het oogenblik een zwaren strijd om het door de gebeurtenissen van de laatste jaren geschokte vertrouwen te herwinnen. In plaats nu dat de Staat helpt, stookt men van Regeeringswege het vuurtje nog wat aan, door bij herhaling te wijzen op de zooveel grootere soliditeit, die de Staat bieden kan boven het particuliere bedrijf. Een woord van protest hiertegen had de reputatie van dit bedrijf meer goed gedaan dan het stilzwijgen, dat nu wellicht nog verkeerd wordt uitgelegd ook!

Daarbij komt nog, dat in de Memorie van Antwoord bij de gewijzigde Ouderdomswet een feitelijke onjuistheid voorkomt. De Regeering doet het hier voorkomen, alsof het levensverzekeringsbedrijf de pensioenverzekering links heeft laten liggen. Inderdaad komt pensioenverzekering tegen weekpremie welhaast niet voor, maar het aantal contracten door werkgevers gesloten ten behoeve van de pensioenen

¹⁾ Na het schrijven van deze regels verscheen inmiddels in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 6 dezer een artikel van de hand van den hoofdredacteur van de Verzekeringsbode, den heer Van Hoogstraten.

voor hun werknemers heeft reeds zulk een omvang genomen, dat een eigen onderlinge pensioenvereniging door Centraal Beheer in het leven kon worden geroepen. Men heeft hier dus geenszins met een terrein te doen, dat niet door het particulier initiatief ontgonnen wordt en het Rijk treedt hier wel degelijk in regelrechten concurrentiestrijd met het bestaande bedrijf.

Dat het bedrijf onder deze omstandigheden toch niet protesteerde, moet men opvatten als een bewijs van de groote mate van gemoedsrust, waarmede de particuliere verzekeraars de concurrentie van de overheid aanvaarden. Laat ons, om dat te begrijpen, eens nagaan hoe het Rijk er toe komt verzekeraar te willen spelen.

Eerstens is er dan de gelegenheid voor Rijksambtenaren tot vrijwillige verhooging van hun pensioenrechten. Eerst op het allerlaatste moment is deze bepaling in de Pensioenwet ingevoegd om daarmede aan de vraag naar hooger pensioenen tegemoet te komen. Inderdaad kan nu ieder zijn rechten zoo hoog opvoeren als hij wenscht... mits hij het zelf maar betaalt! Er zal hier ongetwijfeld wel eens gebruik van worden gemaakt, maar men doet goed hier niet al te hooge verwachtingen van te koesteren.

Want de practijk der levensverzekering leert, dat iemand, die vrij is in zijn keuze, in verreweg de meeste gevallen een *kapitaalverzekering* verkiest boven een pensioen. Wie zijn weduwe eenig kapitaal nalaaft geeft haar de middelen om den strijd om het bestaan opnieuw aan te vangen, of wellicht om de opvoeding van haar kinderen te beëindigen zooals die is aangevangen. Wie echter een rente verzekerde, zal in heel veel gevallen een gezin nalaten, dat met moeite en zorgen van een veel te klein inkomen moet leven, zonder perspectief voor de toekomst. Hetzelfde geldt voor den eigen ouden dag. Juist omdat de Staat den ambtenaar reeds een rente geeft, doet hij verstandig zelf voor wat gereede contanten te zorgen.

Waar nu de Staat blijkens de door hem geschapen gelegenheid voor vrijwillige bij-verzekering te kennen geeft, dat de ambtenaar naast de rechten die hem reeds zijn ingeruimd, goed doet ook zelf nog te zorgen, zou men dit eveneens kunnen opvatten als een *algemeene* propaganda voor de verzekeringsidee. De organen van het particulier bedrijf zullen zeker niet nalaten deze opvatting te propageeren.

Er is dus voor het bedrijf ten slotte weinig reden om zich tegen deze wettelijke bepalingen te verzetten, wat niet wegneemt evenwel, dat een woord van protest past tegen het feit, dat de Staat bij voorbaat haar eigen verzekering in de hoogte steekt door zich als zooveel solider voor te stellen dan het particuliere bedrijf; dat is tegenover de goede ondernemingen, waaraan ons land nog altijd zeer voldoende rijk is, in hooge mate onbillijk.

De voorgestelde uitbreiding van de Ouderdomswet is echter van veel ingrijpender beteekenis. Oorspronkelijk is ook deze wet een invoeging op het laatste oogenblik geweest in ons systeem van sociale verzekering, waaraan op zichzelf zeer gezonde principes ten grondslag lagen.

Volgens deze wet zouden zich personen, jonger dan 35 jaar en met een inkomen beneden f 2000,—, een pensioen van 3 tot 6 gulden per week kunnen verzekeren tegen een premie, waarbij het Rijk de administratiekosten zou betalen. Daarnaast zouden als overgangsbepaling zij, die ouder dan 35 jaar waren, zich op dezelfde wijze een rente van f 3,— kunnen verzekeren tegen de premie van een 34-jarige. Zij, die den pensioenleeftijd echter al bereikt hadden, konden trachten de gratis ouderdomsrente van f 3,— te bekomen.

Nu is reeds bij de toenmalige behandeling in de Kamer door den heer Niemeyer de mislukking van deze wet voorspeld. Een volk, dat men gelukkig heeft gemaakt door in grooten getale *gratis* renten toe te kennen, is geen geschikt object meer om op te voeden

tot regelmatig premiebetalen. Het is moeilijk om de menschen duidelijk te maken, dat de een moet *betalen* voor precies hetzelfde, wat een ander *ten geschenke kreeg!* Desalniettemin is het begrijpelijk, dat men een poging waagde om tot een systeem van sociale verzekering te komen, waaraan de belanghebbers zelf bijdroegen.

Een goede vondst is daarbij indertijd geweest om aan de pensioenverzekering een uitkeering bij overlijden te verbinden van f 100,—. Hierdoor betrad men het terrein van de Volksverzekering, de begrafenisverzekering, die in ons land zeer populair is.

Maar tegelijkertijd illustreert deze toevoeging duidelijker dan wat anders ook de moeilijkheid voor een instelling van de overheid om te concurreeren met het particuliere bedrijf. Wie een begrafenisverzekering sluit bij een volksverzekeraar is onmiddellijk gedekt; de agent of bode zorgt voor de selectie der aanbesteden risico's, zoodat de allerslechtste van zelf worden afgestooten. De overheid kan niet selecteeren, maar moet alles aannemen, doch heeft daartegenover drie carensjaren moeten bedingen, eer de uitkeering bij overlijden zou worden uitgekeerd.

Bedenkt men nu daarbij, dat de premie door de mede ingesloten pensioenverzekering heel wat dunder is dan de premie, die de eenvoudige man gewend is te betalen aan zijn begrafenisfonds, dan spreekt het vanzelf, dat de overheid als concurrent tegenover den volksverzekeraar niet sterk staat.

Een uitzondering daarop maakt echter de verzekering voor de allerjongste kinderen. Voor hen is de nettopremie, die 65 jaar lang betaald wordt, zóó gering, dat het niet in rekening brengen van de juist op een geringe premie relatief zoo zwaar drukkende administratiekosten een zeer belangrijke reductie vertegenwoordigt. Bij de jongste wetswijziging versterkt de overheid haar positie nu bovendien nog door voor kinderen de carenstijd-bepalingen zeer aanmerkelijk te verzachten.

Kinderen en de ouderen dan 35 jaar, waarop de Staat aanzienlijk toelegt, vormen de natuurlijke klanten van de vrijwillige ouderdomsverzekering.

Wil men over de levensvatbaarheid van de Ouderdomswet oordeelen, dan zou de Regeering allereerst eens een lijst moeten overleggen van de leeftijden der 250.000 thans verzekerden. Haar mededeeling dat „de groote meerderheid tot de 35-jarigen en ouderen” behoort is bij lange na niet voldoende. Bestaat die meerderheid wellicht ook nog weer grootendeels uit personen, die door hun leeftijd zoo dicht bij het pensioen zijn, dat zij door het betalen van enkele luttele jaren premie hun f 3,— binnen hebben?

Thans, zegt de Regeering, worden er 3000 verzekeringen per maand afgesloten met personen beneden 35 jaar. Ook dat is wederom een uiterst onvolledig gegeven om over de levensvatbaarheid van de Ouderdomswet te oordeelen. Het is niet alleen de vraag wat er *gesloten* wordt, maar wat er van *blijft bestaan*. Bovendien mag men nog vragen: uit welke klasse en standen der samenleving komen deze 3000 nieuwe verzekeringen?

De Regeering heeft een wet ingediend omtrent het toezicht op het particulier levensverzekeringsbedrijf, waarbij zij het publiceeren van talloze gegevens verplicht stelt. Maar bij haar eigen bedrijf onthoudt de Regeering het land de meest noodige cijfers, waardoor men zich een oordeel over de levensvatbaarheid van dit bedrijf zou kunnen vormen. Dat kan en mag mijns inziens de volksvertegenwoordiging niet dulden.

Spreekt dan deze levensvatbaarheid niet zeer duidelijk, dan ware het voor de financiën van ons land beter de wet geheel te doen verdwijnen dan haar nog uit te breiden, zooals men nu wil doen. Nu wil men renten tot f 20,— per week laten sluiten door een kring van personen, die feitelijk de geheele bevolking omvat.

De voorgestelde uitbreiding brengt geen geldelijke offers voor den Staat mede, zegt de Memorie van Toelichting, want de verzekeringen vrij van adminis-

tratiekosten blijven beperkt tot dezelfde categorieën als voorheen; alle andere verzekeringen worden uitsluitend gesloten tegen een premie, die ook de administratiekosten moet dekken.

Deze conclusie is slechts gedeeltelijk juist. Ten eerste kunnen personen boven 35 jaar thans renten van f 6,— in plaats van f 3,— vrij van administratiekosten sluiten, als zij althans beneden de f 2000,— inkomen blijven. Is het zeker, dat renten van f 6,— hetzelfde bedrag aan administratiekosten (bijv. op-haalloon voor de agenten) noodig hebben als renten van f 3,—?

Maar het belangrijkste is echter dit. Onder administratiekosten versta ik niet alleen de directe kosten, die op één individueele verzekering drukken, maar ook de indirecte kosten van de geheele organisatie, de Raden van Arbeid, enz. Deze laatste kosten worden alléén gedekt als er een behoorlijk aantal verzekerden komt, die premien met inbegrip van administratiekosten betalen.

Of er inderdaad een behoorlijk aantal verzekerden zal toetreden, maar vooral ook of die zullen *blijven*, hangt af van de mate, waarin het Rijk op den duur kan concurreren met het particulier bedrijf.

Ook al waren er nu geen andere redenen, waardoor de overheid altijd gehandicapt is in concurrentie met het particulier bedrijf, dan was er nog deze: door de steeds verbeterende sterfteverhoudingen zijn renteverzekeringen zeker niet de meest winstgevende voor een levensverzekeringsbedrijf. Een bedrijf dat, zooals het overheidsbedrijf, alléén op dergelijke verzekeringen is aangewezen, moet dus in zijn premies een relatief grooter veiligheidsmarge leggen voor onverwachte tegenslagen, dan een bedrijf dat naast de renteverzekeringen een goede winstgevende stock van andere verzekeringen heeft.

Het komt mij daarom voor, dat de Regeering ons meer positieve gegevens moet verschaffen omtrent de redenen, die haar er toe brengen de Vrijwillige Ouderdomsverzekering levensvatbaar te noemen. Is zij dat niet, of is er redelijke kans, dat zij het *op den duur* niet is, dan draagt de gemeenschap de lasten. De onaantastbare soliditeit van het Rijk is immers altijd de aantastbaarheid van den inhoud van de beurs van den belasting-betaler!

Daar komt nog bij, dat het propageeren van pensioenverzekeringen op de wijze van volksverzekeringen, dus tegen *week*premiën, precies het tegenovergestelde is van wat noodig is. Incasseeren van *week*premiën verslindt schatten aan incasseerdersloon en aan administratiekosten. Hoe meer van dergelijke kosten, hoe meer ambtenaren en hoe meer ambtenaren hoe gewichtiger deze tak van Staatsdienst.

Het particuliere bedrijf doet precies het tegenovergestelde. Elke cent onnoodig aan administratiekosten uitgegeven is voor haar dood-gewicht in het bedrijf, elke bediende op haar kantoor meer dan strikt noodig is een last. Is het gezien dit verschil in tendenz wonderlijk, dat het particuliere bedrijf de overheidsconcurrentie betrekkelijk rustig tegemoet ziet?

Maar is het dan ook niet gewenscht, dat de belastingbetaler zich nog eens goed bedenkt wat de gevolgen van deze uitbreiding van de Staatsbemoeding voor hem kunnen zijn?

Dr. A. O. HOLWERDA.

DE OMVANG DER WERKLOOSHEID HIER TE LANDE.

Op de vergadering 31 Januari jl. door de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel te Utrecht gehouden ter bespreking van het handelspolitieke vraagstuk nam ik de ontwikkeling der werkloosheidscijfers hier te lande tot grondslag voor een globaal oordeel over den toestand in het bedrijfsleven hier te lande en tevens voor een even globale vergelijking met het buitenland. Dat het werkloosheids-cijfer voor dit doel slechts onder meer dan één voorbehoud bruikbaar is, behoef ik thans niet te herhalen. Het is echter op het oogenblik het eenige objectieve

gegeven, dat ter beschikking staat, terwijl het bovendien hierom bijzondere beteekenis heeft, omdat het zich moeilijk anders laat denken, of de Regeering zal zich bij haar beslissingen steeds voor een belangrijk deel door den omvang der werkloosheid laten leiden. Elders in dit nummer is reeds in herinnering gebracht, hoe de uitgewerkte Engelsche regeling tot het heffen van speciale rechten tegen de valutaconcurrentie hierin zelfs het uitsluitende criterium zoekt.

Op de genoemde vergadering heb ik mij intusschen beperkt tot het weergeven van enkele totaalcijfers, welke ook in dit blad — 8 Februari j.l. blz. 127 — werden afgedrukt. Mijn voornemen was met het oog op het belang der zaak te zijner tijd in deze kolommen nader hierop in te gaan. In de wintermaanden wordt echter, gelijk nog nader zal blijken, het werkloosheidscijfer in verschillende bedrijven sterk door het seizoen beïnvloed, waarom ik aanvankelijk had willen wachten tot deze factor weder uit de cijfers verdwenen zou zijn. Intusschen heeft op het op 22 Maart j.l. te Amsterdam gehouden „Congres voor tijdelijke inwerkbelemmering” de eerste inleider, Mr. L. G. Kortenhorst, blijkens het in de dagbladen verschenen overzicht zijner rede, gemeend naast de door mij genoemde cijfers enkele andere te moeten stellen, die, aangezien het daarbij onmisbare commentaar achterwege bleef, tot ernstig misverstand aanleiding moesten geven. Dat dit misverstand zelfs tot in de Tweede Kamer is doorgedrongen blijkt uit de rede op 4 April jl. door den heer H. G. M. Hermans gehouden. Mitsdien heb ik gemeend de bedoelde nadere beschouwingen niet langer te moeten aanhouden, te meer waar het gemakkelijk zal zijn deze later aan te vullen. Herhaald zij evenwel, dat uit de cijfers, die thans gegeven kunnen worden, de bedoelde seizoenfactor nog niet geheel verdwenen is.

Alvorens op de gedetailleerde Nederlandsche cijfers in te gaan, verdient het aanbeveling de verzamelcijfers der verschillende landen alsmede hunne onderlinge vergelijkbaarheid nader onder het oog te zien.

Hieronder volgt in de eerste plaats de evengenoemde staat, aangevuld met de sedert gepubliceerde cijfers.

Percentage werklooze arbeiders in verschillende landen.

Maandelijks gemiddelde	Nederland		Engeland	België	Zweden	Denemarken	Massachusetts (kwartaalcijfers)	Duitsland
	Totaal	Zonder diamant-bew., bouwvak-en land-arbeiders						
1912	5.1	—	3.6	2.7	4.4	7.5	6.3	2.9
1919	8.9	—	—	—	5.5	10.7	5.3	3.7
1920	7.2	6.1	3.8	—	5.4	5.8	16.1	3.8
1921	—	—	13.0	—	26.0	19.9	—	2.8
Maanden								
1920 Jan.	10.6	5.7	6.1	—	7.6	13.2	—	3.4
Febr.	8.5	6.5	4.4	—	7.5	9.6	—	2.9
Maart	7.7	7.5	3.6	—	4.5	6.7	4.0	1.9
April	8.0	6.2	2.8	—	3.5	3.5	—	2.0
Mei	7.3	4.4	2.7	—	2.9	2.8	—	2.7
Juni	5.9	3.4	2.6	—	3.4	2.1	14.6	4.0
Juli	4.9	3.5	2.7	—	2.8	2.1	—	6.0
Aug.	5.0	3.0	2.9	—	3.0	2.4	—	5.9
Sept.	4.1	3.2	3.8	5.8	2.0	2.7	16.4	4.5
Oct.	4.2	4.7	4.1	6.4	4.3	3.6	—	4.2
Nov.	7.2	8.5	3.7	7.2	7.0	6.1	—	3.9
Dec.	13.4	12.8	5.8	17.4	15.8	15.1	29.2	4.1
1921 Jan.	16.5	14.5	8.2	19.3	20.2	19.7	—	4.5
Febr.	16.4	12.9	9.5	22.7	20.8	23.2	—	4.7
Maart	13.9	10.9	11.3	31.5	24.6	23.6	22.1	3.7
April	11.9	8.3	15.0	31.2	24.2	21.7	—	3.9
Mei	9.4	7.0	17.3	32.3	25.3	18.6	—	3.7
Juni	8.1	6.0	17.8	22.9	27.9	16.8	20.1	3.0
Juli	7.6	5.4	14.8	21.4	27.8	16.7	—	2.6
Aug.	7.3	6.4	13.2	21.7	26.8	17.7	—	2.2
Sept.	7.1	5.5	12.2	17.7	26.2	16.6	19.1	1.4
Oct.	6.9	7.8	12.8	13.6	26.8	18.3	—	1.2
Nov.	9.9	7.9	15.7	13.9	28.7	20.8	—	1.4
Dec.	—	—	16.2	11.4	33.2	25.2	—	1.6
1922 Jan.	—	—	16.2	11.2	35.6	—	—	3.3
Febr.	—	—	15.7	—	—	—	—	—

In dezen staat is, wat Nederland betreft, een wijziging gebracht. Als tweede cijfer werd de vorige maal gegeven het reeds door het Centraal Bureau berekende percentage zonder de diamantbewerkers, wier vak, als bekend, door zeer speciale conjunctuurverhoudingen wordt beheerscht en alleen in ons land een plaats van betekenis in de werkloosheidsstatistiek inneemt. Thans zijn evenwel in het in de tweede plaats gegeven cijfer, behalve de groep der diamantbewerkers, ook die der bouwvakarbeiders en der landarbeiders buiten rekening gelaten. De redenen hiervoor zijn de volgende: Terwijl het landbouwbedrijf elders vrijwel nergens in de statistiek is opgenomen, is dit met het bouwbedrijf vermoedelijk ook slechts in een deel van de vergeleken landen het geval. Beide groepen zijn zeer sterk seizoenbedrijven, terwijl bovendien de conjunctuur in het bouwbedrijf hier te lande in de laatste jaren volstrekt beheerscht werd door de woningpolitiek der Regeering. In de goede maanden was de werkloosheid in beide vakken zeer gering; in het bouwbedrijf in de laatste jaren in den regel niet meer dan 2 à 3 pCt.,¹⁾ in het landbouwbedrijf kwamen zelfs cijfers voor van 0,5 en 0,7 pCt. In de wintermaanden, speciaal bij vorst, is het cijfer daarentegen dikwijls meer dan 25 en 30 pCt. Beide bedrijven omvatten te zamen meer dan 100.000 (resp. 70.000 en 30.000) van de 380.000 onder de statistiek begrepen arbeiders en hebben dus op het Nederlandsche totaalcijfer een abnormalen, sterk storenden invloed.

Het aldus berekende tweede cijfer komt dus waarschijnlijk beter voor vergelijking met de vreemde cijfers in aanmerking dan het Nederlandsche totaalcijfer.

Ook nog in ander opzicht heeft dit tweede cijfer betekenis. Door de eliminatie toch van de drie genoemde bedrijven, die ieder om eigen redenen geheel of, wat het landbouwbedrijf betreft, grootendeels staan buiten de vraagstukken van handelspolitieken aard, die thans aan de orde zijn, is het als algemeen cijfer in dit verband bruikbaar dan het cijfer der eerste kolom. Dat met dat al de seizoenfactor nog allermindst geheel geëlimineerd is, blijkt reeds uit de cijfers zelf.

Gelijk blijkt, reiken de hierboven gegeven Nederlandsche cijfers thans nog niet verder dan verleden jaar November, iets waardoor Nederland onder de andere landen wel een zeer droevig figuur maakt. Zelfs was verleden jaar de achterstand nog grooter. De reden hiervan is niet te zoeken bij het Centraal Bureau voor de Statistiek, hetwelk de cijfers bewerkt, doch bij de vakverenigingen, die met de uitvoering der werkloosheidsverzekering zijn belast en de noodige gegevens aan het C. B. moeten inzenden. In het vorige maandschrift deelde het C. B. mede, dat op 28 Februari 1922 van een 4-tal vakbonden over het tijdvak 31 October—26 November 1921 nog geen gegevens werden ontvangen. Dit verschijnsel is te ernstiger, omdat practisch in de meeste gevallen de vakvereniging in hoofdzaak rijksgeld uitkeert. Meer licht is in dezen wel gewenscht.

Intusschen publiceert sedert ruim een jaar de Dienst der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling wekelijks een voorloopig cijfer. Het aantal arbeiders, onder deze cijfers begrepen, is geringer dan dat van het Centraal Bureau, terwijl de verdeling in groepen niet dezelfde is. Ernstiger nog is het feit, dat practisch slechts met de cijfers der volledig werklozen rekening kan worden gehouden, zoodat de gedeeltelijke werkloosheid, die in de cijfers van het C. B. tot uitdrukking komt, hier verwaarloosd moet worden. Dit heeft ten gevolge, dat de gevonden cijfers ietwat beneden de werkelijkheid blijven. Voor de totaalcijfers is dit ten slotte van geringe betekenis; voor enkele afzonderlijke bedrijfstakken, waar speciaal veel gedeeltelijke werkloosheid voorkomt, is dit van eenigszins meer belang. Dit alles maakt het eenigszins be-

zwaarlijk, deze cijfers te bezigen tot aanvulling van die van het C. B. Het geschiedt hier dan ook slechts onder de noodige reserves.

In het hierachter afgedrukte diagram I zijn aldus bovendien nog de navolgende weekcijfers verwerkt:

	Totaal percentage	Zonder diamantbew., bouwvak- en landarbeiders
28 Nov.—3 Dec. 1921	12.6	7.7
5-10 December	15.1	8.8
12-17 "	12.3	8.6
19-24 "	11.3	8.4
26-31 "	12.1	8.9
2-7 Januari 1922	13.3	9.5
9-14 "	14.1	9.7
16-21 "	15.4	10.—
23-28 "	17.4	10.6
30 Jan.—4 Febr.	16.8	10.8
6-11 Februari	18.1	11.5
13-18 "	18.5	12.2
20-25 "	14.7	11.5
27 Febr.—4 Mrt.	12.6	11.1
6-11 Maart	11.4	10.5
13-18 "	10.4	10.—

Het ligt voor de hand, dat tusschen de statistieken der verschillende landen, zoowel wat betreft het bestreken gebied als de wijze van samenstelling, belangrijke verschillen bestaan, die de onderlinge vergelijking der cijfers zeer bemoeilijken. Een overzicht dien-aangaande is te vinden in het *Annuaire International de Statistique*, deel VI, 1920, waarvan verder verwezen moet worden. Intusschen stemmen de meeste regelingen hierin overeen, dat zij slechts op georganiseerde arbeiders betrekking hebben. Voor Engeland zijn genomen de cijfers der verzekeringswet, waaronder niet minder dan 11,9 miljoen personen vallen, wat zou overeenkomen met een getal van 1,7 miljoen voor ons land. Gelijk reeds gezegd bestrijkt de statistiek in ons land thans ruim 380.000 arbeiders. Het Belgische cijfer is ruim 750.000, waarin zich de sterkere industrialisatie van het land, alsmede het ietwat hogere bevolkingscijfer weerspiegelen. In Zweden vallen daarentegen slechts 144.000 arbeiders onder de statistiek. Vermoedelijk beperkt de regeling zich daar dus tot enkele groote industrietakken, wat misschien tevens het wel zeer hooge cijfer van dit land ten deele verklaart.

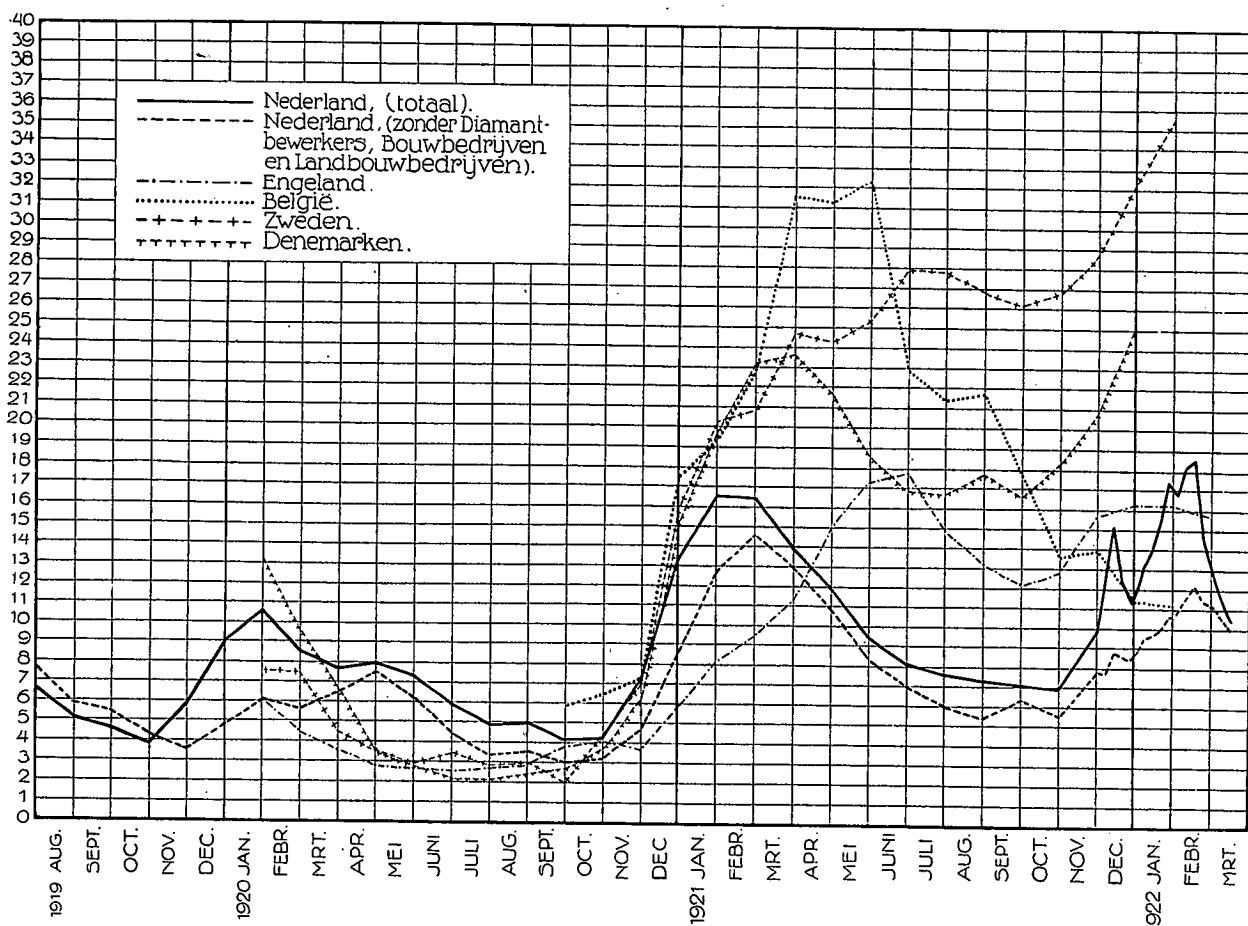
In de eerste der beide bij dit artikel gevoegde diagrammen zijn de boven weergegeven cijfers der verschillende landen, met uitzondering van het driemaandscijfer van Massachusetts en het Duitsche cijfer, in beeld gebracht.

Op verrassende wijze komt in dit diagram de invloed van den conjuncturomslag in het eind van 1920 naar voren. Voordien een tijdperk van sterke bedrijfspansing, daarna de zeer ernstige malaise. Uit de cijfers treedt ook duidelijk aan den dag, hoe in Engeland en België, beide landen met groote, massale grondstofindustrieën, de lijn na de eerste acute stijging al vrij spoedig weder een gunstiger verloop aanwijst. Op de ontwikkeling hier te lande wordt straks teruggekomen.

Zeer te betreuren is, dat voor Zwitserland vergelijkbare cijfers ontbreken, zoodat dit land in het diagram niet voorkomt. Intusschen publiceert Zwitserland sedert eenigen tijd een tweetal totaalcijfers, die vanaf 1 Januari 1921 hieronder volgen. De cijfers dank ik aan de bereidwilligheid van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

	Geheel werklozen.	Gedeeltelijk werklozen.
Januari 1921	34.652	71.922
Februari	42.705	82.930
Maart	43.282	88.689
April	49.309	95.374
Mei	52.635	87.741
Juni	54.039	76.116
Juli	55.605	79.888

¹⁾ De cijfers van den laatsten tijd geven evenwel aanleiding tot het vermoeden, dat de conjunctuur in het bouwbedrijf bezig is eenige verandering te ondergaan.

		Geheel werkloozen.	Gedeeltelijk werkloozen.
Augustus	1921	63.182	74.309
September	"	66.646	69.421
October	"	74.238	59.835
November	"	80.692	56.869
December	"	88.967	53.970
Januari	1922	97.091	49.181
Februari	"	99.541	46.761

Deze cijfers omvatten niet alleen georganiseerde arbeiders, doch zijn aangevuld met gegevens verstrekt door arbeidsbeurzen en werkgevers. Zij bestrijken dus een ruimer terrein dan de Nederlandsche cijfers, die in hoofdzaak georganiseerde arbeiders omvatten. Met dat al wijzen deze cijfers stellig op een belangrijk ernstiger werkloosheid in Zwitserland, dan hier te lande. De hoogste in 1921 bereikte cijfers hier te lande, Februari 1921, bedragen toch voor geheel en gedeeltelijk werklozen te zamen 64.740. In de maanden Juni tot October bewoog dit totaalcijfer zich tusschen de 30 en 26 duizend, terwijl de laatste weekstaat van den werkloosheidsdienst (13—18 Maart 1922) 38.518 geheel en 11.104 gedeeltelijk werklozen aanwijst.

Neemt men daarbij in aanmerking, dat het Zwitsersche bevolkingscijfer 3.8 millioen bedraagt tegen het Nederlandsche 6.8 millioen, dan is het begrijpelijk, dat wanneer van particuliere zijde gepoogd wordt het Zwitsersche cijfer in een percentage uit te drukken, dit het Zweedsche zelfs nog te boven gaat.

* * *

Wat in het bijzonder den toestand hier te lande betreft, dient in de eerste plaats nog enkele oogenblikken te worden stilgestaan bij de verzamelcijfers, opgenomen in de eerste hierboven afgedrukte cijferreeks en verwerkt in diagram I.

Ook voor Nederland treedt de conjunctuuromslag in het vierde kwartaal van 1920 duidelijk naar voren. Aanvankelijk stijgt het cijfer in één bundel met dat van de andere landen, in Februari 1921 blijkt echter reeds duidelijk, dat deze stijging niet alleen een gevolg is van de gewijzigde conjunctuur, doch tevens haar oorzaak vindt in de seizoeninvloeden, die, gelijk reeds werd opgemerkt, in de Nederlandsche cijfers

zeer sterk tot uitdrukking komen. In de latere maanden volgt dan ook in de Nederlandsche cijfers een ontspanning, die bij de andere landen uitermate gunstig afsteekt. In November beginnen de cijfers dan weder opnieuw te stijgen. Met deze maand eindigen de maandgemiddelden van het Centraal Bureau en worden de lijnen vervolgd met de weekcijfers van den Werkloosheidsdienst, waaromtrent reeds het een en ander werd medegedeeld. Merkwaardig is nu hoe het grillig verloop van de bovenste Nederlandsche lijn in de daarop volgende maanden geheel beheerscht wordt door de weersgesteldheid hier te lande. De stijging half December en eind Januari tot half Februari is toch uitsluitend gevolg van de plotselinge aanzwelling van het werkloosheidscijfer in het bouwbedrijf gedurende de vorstperioden van dezen winter.

Deze abnormale bewegingen zijn dan ook niet terug te vinden in de tweede lijn, waarbij, gelijk medegedeeld, de bouwvakarbeiders met de diamantbewerkers en de landarbeiders geëlimineerd zijn.¹⁾

Legt men nu de ontwikkeling sinds 1 Januari 1922 naast die van een jaar geleden, dan zou het algemeen verloop van beide lijnen — van de bovenste lijn na afloop der tweede vorstperiode en van de tweede lijn over de geheele periode — moeten leiden tot de slotsom, dat het algemeen verloop in 1922 gunstiger is geweest dan in 1921. Intusschen moet in aanmerking genomen worden, dat, gelijk reeds werd medegedeeld, beide lijnen van af 1 December 1921 eenigermate beneden het werkelijk verloop blijven. De genoemde conclusie mag dan ook niet worden getrokken. Het verschil is echter gering, zoodat voorloopig aangenomen mag worden, dat tot dusver de ontwikkeling in 1922 althans niet ongunstiger is geweest dan een jaar geleden. Een zuivere vergelijking zal echter pas mogelijk zijn, wanneer over de jongst verlopen maanden

¹⁾ Seizoeninvloeden doen, gelijk reeds uit het verloop blijkt, ook op deze tweede lijn hun invloed gelden. Dat dit in den winter van 1919—20 schijnbaar niet het geval was, ligt uitsluitend aan den storenden invloed, die in de maanden Maart—Mei 1920 van het zoo grillig verloopende werkloosheidscijfer in de tabaks- en sigarenindustrie is uitgegaan.

de cijfers van het Centraal Bureau verschenen zullen zijn.

Veel reden tot juichen geeft de conclusie, waartoe zooeven gekomen werd, nog allerminst. De cijfers blijven ernstig en de mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de voortdurende moeilijkheden in een aantal bedrijfstakken, die tot dusver een redelijk werkloosheids-cijfer te zien gaven, op den duur ook in dit cijfer sterker tot uitdrukking zullen komen. Niettemin is tot op heden het beeld, dat de Nederlandsche werkloosheidscijfers te zien geven, in de afgelopen twaalf maanden niet duisterder geworden en steekt Nederland in dit opzicht zeer gunstig af bij landen als Denemarken, Zweden en Zwitserland.

Dit alles betreft de beide totaalcijfers, welke voor Nederland in diagram I zijn opgenomen. Hierbij aansluitend volgens thans nog enkele korte beschouwingen over de afzonderlijke bedrijfstakken, welke in de Nederlandsche statistiek begrepen zijn.

Uit onderstaande cijfers, ontleend aan de laatste maandstatistiek van het Centraal Bureau, blijkt om welke bedrijfstakken het gaat en hoeveel arbeiders telkens onder de regeling begrepen zijn.

Bedrijfsgroepen	Aantal in de statistiek begrepen arbeiders	Aantal werklozen (geheel en gedeeltelijk)	Percentage
1. Aardewerk, glas, steenen, enz.	9.127	1.069	11.7
2. Bewerking van diamant, enz.	8.647	5.507	63.7
3. Boek- en steendrukkerijen, photogr. enz.	14.845	887	6
4. Bouwbedrijven, enz.	72.219	8.359	11.6
5. Houtbewerking enz., meubelindustrie.	14.969	1.785	11.9
6. Kleding en reiniging	11.981	488	4.1
7. Leder, wasdoek, enz.	6.645	627	9.4
8. Oer, steenkolen, turf	8.162	2	0.02
9. Metaalbewerking enz., scheepsbouw	44.387	4.442	10.0
10. Textielnijverheid	24.549	897	3.7
11. Voedings- en genotmiddelen (w.o. tabaks- en sigarenind.) (17.586)	32.042 (4.813)	5.243 (27.4)	16.4
12. Landbouwbedrijven	30.420	2.572	8.5
13. Visscherij en jacht	4.778	335	7.0
14. Warenhandel	1.159	5	0.4
15. Verkeerswezen	45.491	3.902	8.6
16. Vrije beroepen	25.288	363	1.4
17. Overige groepen	33.857	1.830	5.4
Totaal	388.559	38.314	9.9
Totaal percentage zonder groepen 2, 4, en 12			7.9

Van een 8-tal dezer groepen is het bedrijfsgewijze werkloosheidsverloop weergegeven in diagram II. Hierbij moest, ten einde aan het diagram niet alle overzichtelijkheid te ontnemen een keus worden gedaan. Om reeds vermelde redenen bleven het diamantbedrijf, het bouwbedrijf en het landbouwbedrijf buiten beschouwing. Van de overige bedrijven zijn die gekozen, wier werkloosheidscijfer de meeste gevoeligheid getoond heeft! Het zijn de groepen 1, 3, 5, 7, 9, 10, 15 en van groep 11 de tabaks- en sigarenindustrie. Alle zijn sterk aan conjunctuur onderhevig en voor de meeste is de buitenlandsche concurrentie een factor van betekenis.

Van de overgrote meerderheid der niet in het diagram opgenomen bedrijfstakken heeft het werkloosheidscijfer, ook na den conjunctuuromslag van eind 1920, een rustig en gunstig, voor een deel zelfs uitermate gunstig verloop gehad. Diagram II geeft dus niet een gemiddeld beeld van het werkloosheidsverloop in het Nederlandsche bedrijfsleven, doch omvat alleen die bedrijfstakken, die een bewogen en dikwijls zeer ongunstig verloop aanwijzen.

Een enkel woord nog over de afzonderlijke bedrijfstakken. De enkele mededeelingen omtrent den toestand in de speciale bedrijfstakken zijn ontleend aan de geregeld overzichten, te vinden in het maand-schrift van het Centraal Bureau. Op de oorzaken van een en ander wordt hier niet nader ingegaan.

De groep *aardewerk, glas en steen*, overigens sterk aan seizoeninvloeden onderhevig, vertoont sedert het

vierde kwartaal van 1921 een minder gunstig beeld, waarvoor de oorzaak in hoofdzaak in de aardewerk-fabricage en voorts in de glasfabricage moet worden gezocht.

In de *boek-, steendrukkers- en photographiebedrijven* is in den loop van 1921 het te voren zeer gunstige werkloosheidscijfer geleidelijk gestegen. Uitgenomen een kleine onderbreking in September is deze stijging echter zeer geleidelijk gegaan. Het percentage bedraagt thans 6 à 7 pCt., waarbij in aanmerking moet worden genomen, dat in dit bedrijf eene niet onbetekenende gedeeltelijke werkloosheid voorkomt, waardoor het cijfer der laatste maanden in werkelijkheid enigszins hooger is.

In de groep der *hout-, kurk- en stroobewerking*, tevens het *meubelmakersbedrijf* omvattend, welke groep eveneens aan seizoeninvloeden onderhevig is, is de toestand sedert den conjunctuuromslag belangrijk achteruitgegaan. Het werkloosheidspercentage steeg eind 1921 tot 16 pCt. en bedroeg in Februari j.l. bijna 18 pCt. Het laagste cijfer in den zomer bedroeg 8 pCt. De groep omvat een groot aantal bedrijven.

De groep der *leder- en wasdoekbewerking* omvat in de eerste plaats de *leerlooiërijen* en de *schoenindustrie*. Beide hebben vooral in het begin van 1921 voor groote moeilijkheden gestaan, wat in het zeer gestegen werkloosheidspercentage, in Januari zelfs boven 24 pCt., tot uitdrukking kwam. Daarna volgde echter een sterke ontspanning. Zelfs daalde het percentage in Augustus-September beneden 1 pCt. Voornamelijk door den toestand in de schoenindustrie is het daarna weder gestegen. Van November 1921 tot begin Maart j.l. schommelde het percentage tusschen 6 en 9 pCt., om in de laatst opgenomen weken weder beneden 5 pCt. te dalen. Ook in deze bedrijfstak komt intusschen een gedeeltelijke werkloosheid van zekeren omvang voor.

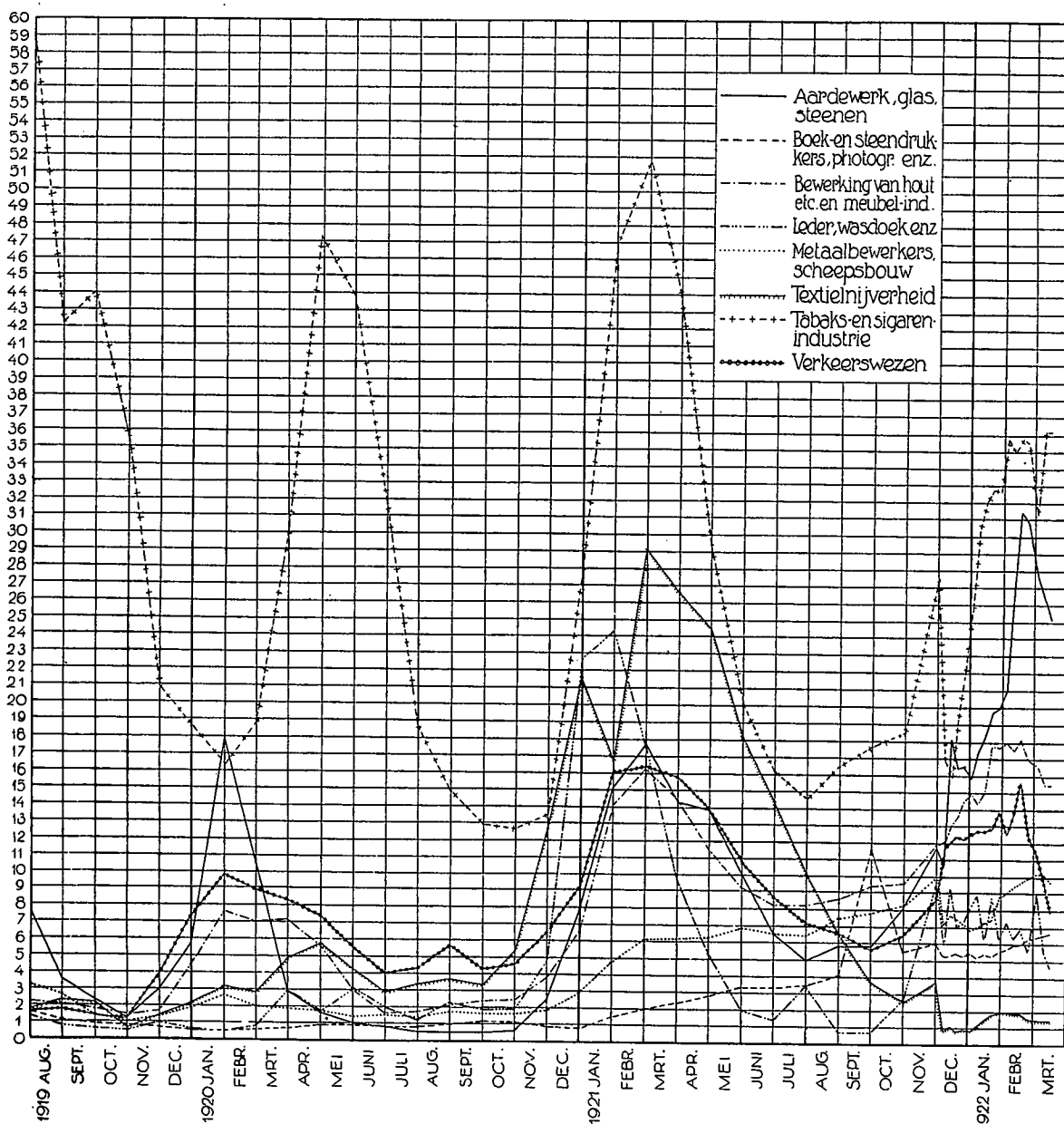
In de belangrijke groep der *metaalnijverheid* vertoont de lijn een soortgelijk geleidelijk verloop als in het boekdrukkersbedrijf, zij het dat de stijging steeds een paar procent vóór was. In de voorlaatste week, in de statistiek verwerkt, werd 10 pCt. even overschreden.

Het verloop in de *textielnijverheid* is zeer merkwaardig. In den eersten tijd der malaise steeg het cijfer op alarmeerende wijze. Februari 1921 werd zelfs de 29 pCt. overschreden. Sedert verbeterde de werkgelegenheid in de meeste tot deze groep behorende bedrijfstakken geleidelijk weder in sterke mate, zoodat het werkloosheidspercentage thans weder gedaald is tot zelfs beneden 2 pCt.

Verreweg de ernstigste cijfers en tevens het merkwaardigste verloop vertoont de *tabaks- en sigarenindustrie*. Reeds voor den conjunctuuromslag van eind 1920 zijn de toestanden in dit bedrijf zeer ongunstig, hetgeen sedertdien zoo gebleven is. Met tusschenpozen werden vele bedrijven stopgezet, waardoor het percentage enkele malen zelfs de 50 pCt. overtrof. Ook in de ietwat betere perioden blijft het percentage steeds boven de 12. De bovendien in dit bedrijf bestaande gedeeltelijke werkloosheid heeft tot gevolg, dat de werkelijke lijn sedert November 1921 vermoedelijk nog enkele procenten hooger is dan de statistiek aangeeft. Oorzaak van den toestand in het bedrijf is in de eerste plaats de zeer sterke daling in den export. In het laatste jaar is daarnaast allengs een toenemende import uit Duitschland komen te staan, die echter in betekenis belangrijk achterstaat bij den eerstgenoemden factor.

De groep *verkeerswezen* omvat met name ook de havenarbeiders. Seizoeninvloeden doen zich hier in vrij sterke mate gelden, terwijl uiteraard de ingetreden malaise zich in de werkgelegenheid weerspiegelt. Ook in deze bedrijfstak is de gedeeltelijke werkloosheid niet zonder betekenis.

Na deze uitvoerige uiteenzettingen behoeft ten

slotte het antwoord op de opmerkingen van Mr. Kortenhorst niet lang te zijn.

Volgens het verslag in de dagbladen verwijt Mr. Kortenhorst mij, dat ik op de Utrechtsche vergadering slechts de toenmaals tot October loopende cijfers van het Centraal Bureau mededeelde, waardoor mijne vergelijking met het buitenland voor ons geflatteerd werd. „Tegenover ons werkloosheidspercentage van 7,2 pCt. in Oct. 1921 — aldus vervolgt Mr. Kortenhorst — had Engeland in dien tijd er een van 12,8 pCt., België 13,6 pCt., Zweden 27,2 pCt., Denemarken 18,3 pCt., Duitschland 1,2 pCt. Maar ons percentage is sinds October 1921 gestegen als volgt:

16—21 Januari	15,4 pCt.
23—28 „	17,4 „
30 Jan.—4 Febr.	16,8 „
6—11 „	18,1 „
13—18 „	18,5 „

„Deze cijfers moeten den meest verstokten dogmaticus tot nadenken brengen.”

Het zal, na hetgeen in dit artikel is medegedeeld, niet meer noodig zijn uiteen te zetten waarom het zondere nadere toelichting plaatsen van deze weekcijfers naast het Octobercijfer ongepermitteerd is en hoorders en lezers op een dwaalspoor moest brengen.

De door Mr. Kortenhorst vermelde weekcijfers toch worden geheel beheerscht door seizoeninvloeden en in het bijzonder door de werkloosheid in het bouwbedrijf gedurende de vorstperiode.

Proef op de som zijn de cijfers in de daarna volgende weken, die hier nog eens gegeven worden:

20—25 Februari	14,4 pCt.
27 Febr.—4 Maart	12,6 „
6—11 „	11,4 „
13—18 „	10,4 „

terwijl juist voor het afdrucken van dit nummer nog een verder cijfer verschijnt:

20—25 Maart	9,9 pCt.
-------------	----------

Misschien vindt Mr. Kortenhorst nog wel eens gelegenheid de kringen, die 23 Maart jl. te Amsterdam onder zijn gehoor waren, tot juister inzicht te brengen omtrent de ontwikkeling der werkloosheid hier te lande en de conclusies, die uit de gepubliceerde cijfers mogen worden getrokken. B.

DE NIEUWE KOERS DER ECONOMISCHE POLITIEK VAN SOWJET RUSLAND.¹⁾

II.

De uitbrekende hongersnood deed dadelijk de pogingen van de economische raden tot verpachting van allerlei soorten ondernemingen in kracht toenemen, daar een dergelijke verpachting of aan particulieren of aan coöperatieve vereenigingen; de verplichting van den staat om voor onderhoud, woning en kleding van zijn arbeiders te zorgen, ophief (Ekonomitscheskaja Shisnj. R. 156). Buitenlanders genoten dezelfde

¹⁾ [Zie pgn. 306 van dezen jaargang. — Red.]

rechten en hadden dezelfde verplichtingen als de eigen onderdanen. Men moet echter in het oog houden, dat voor verpachting tot dusverre in de eerste plaats stilstaande of vervallen ondernemingen in aanmerking kwamen en dat het heele pachtcontract volstaat met bepalingen, die den pachter het leven zwaar moeten maken en hem voortdurend in gevaar laten leven, dat hij na den meestal zeer korten pachttermijn (ongeveer twee jaar) het bedrijf moet verlaten en dat de door hem aangebrachte reparaties, nieuwe gebouwen, enz. aan den staat vervallen. De zeer groote, nog half in orde zijnde of ten minste werkende ondernemingen echter trachtte de staat in staatstrusts te vereenigen, om ze bijzondere welvaart te doen genieten en er zijn macht op te vestigen. Hier moge nog aan een interessanten vorm van samenwerking met het buitenland herinnerd worden, die misschien van betekenis voor de toekomst kan zijn.

Wolffs telegraafbureau bracht de mededeeling, dat in Berlijn een „Deutsch-Russische Metallverwertungsgesellschaft m. b. H. (Deru-Metall)“ was opgericht. De oprichters zijn de heeren Stomoryakow, de handelsvertegenwoordiger van de Russische regering in Berlijn en de handelsraad Norbert Levy (Firma N. Levy en Co.). Deze maatschappij moet metaalafval (Schrott), dat aan de Russische regering behoort en in Rusland opgeslagen is, exporteeren en te gelde maken. Kapitaal 2 miljoen mark. Bedrijfsleiders zijn telkens een lid van de Russische handelsdelegatie en een vertegenwoordiger van de Deutsche firma. Dat is een pendant van de stichting van de Duitsch-Russische Transportmaatschappij. De Sowjetregering tracht dus bij haar exportzaken aan enkele firma's een monopolie te verschaffen, terwijl zij bij haar eigen inkoop in het buitenland alle trusts en verbonden probeert te ontwijken, ja, den groothandel geheel tracht uit te schakelen, om zich direct tot den producent te wenden.

Deze practijk van de officieele Centrales voor den buitenlandschen handel der Sowjetregering betekent natuurlijk een rem voor het op gang brengen van den Russischen buitenlandschen handel, gelijk over het algemeen deze delegaties den nieuwen koers veel tegenstand bieden; o.a. hebben ze zich zeer energiek verzet tegen de uitbreiding van de bevoegdheden der coöperaties ten aanzien van den buitenlandschen handel, evenwel zonder merkbaar succes. In de practijk ziet men zich, zoowel in den buitenlandschen handel met Rusland als in het concessie- en pachtvraagstuk, over het algemeen dikwijls genoodzaakt om met behulp van omkoopgeld en andere middelen wegen in te slaan, die niet in overeenstemming zijn met den weg der decreten van Moskou, want op grond van de bepalingen is een werkelijk winstgevend werken op concessie- of pachtgebied niet denkbaar. Op vele dwaasheden is de Centrale vanzelf teruggekomen. Zoo zijn, volgens een mededeeling der Iswestija, vier van de belangrijkste chemische fabrieken te Petersburg aan een scheikundige, W. Algoschtschin, verpacht, terwijl de theorie slechts voorziet in de verpachting van één bedrijf tegelijk, en dan zoo mogelijk aan coöperaties.

De practijk heeft concessies afgedwongen, waaraan men drie maanden eerder in Sowjet-Rusland nog niet had gedacht.

De aanvankelijk zeer geringe concessies op het gebied van het bank- en financieewezen werden (einde October — Rosta-bericht) door de oprichting van een Russische staatsbank gevolgd, voor de leiding waarvan twee monarchisten, de vroegere minister Kutler en de heer Chruschtschow uit de gevangenis werden gehaald.

Op het oogenblik is de oprichting van bijkantoren dezer bank gedeeltelijk reeds begonnen, gedeeltelijk spoedig te verwachten en wel in Petersburg, Char'k'ow, Nowo-Nikoloejensk (Siberië), Rostow aan de Don, Kasan, Taschkent, Jekaterinenburg, Ssaratow,

Zarachin, Nishny-Nowgorod, Astrachan, Archangelsk en Odessa.

De staatsbank is gevestigd in het gebouw van de Unionbank a.d. Kusneski-Most in Moskou.

De verdere stappen op den terugmarsch naar de burgerlijke economische organisatie vormden de wederinvoering van toltarieven voor den doorvoer naar het verre Oosten, waarbij Duitschland bijzonder werd ontzien (interview van Leshawa, den plaatsvervangenden volkscommissaris voor 'buitenlandschen handel met een vertegenwoordiger van den Ostexpres te Berlijn), de gedeeltelijke erkenning van de Russische schulden van vóór den oorlog, het streven naar hervorming op financieel gebied, uitgifte van een nieuwen roebel: een nieuwe roebel is gelijk aan 10.000 sowjetroeblen (rede van Sinowjew voor de functionarissen van Moskou). Een beschrijving, die de heer Gyllenbögel, de vertegenwoordiger van Finland in Moskou in de „Goloss Rossii“ gaf, toont aan, dat van dat tijdstip af ook critische buitenlanders den toestand en de ontwikkeling van Rusland op geldpolitiek gebied optimistischer begonnen in te zien.

Voor menig belangstellende betekende toen zeker de wederinvoering van het verzekeringswezen in den vorm van een staatsmonopolie een zekeren terugslag, maar er kan steeds weer op gewezen worden, dat alle hervormingen direct of indirect slechts het doel beoogen burgerlijk-kapitalistische principes slechts in zooverre toe te laten, als zij bevorderlijk zijn voor de almacht van den staat. Overigens werd met de nieuwe noodzakelijkheden door vrijheid van het advertentiewezen o.a. in Moskou en Petersburg rekening gehouden.

Over het algemeen houdt de buitenlander op het oogenblik nog veel te weinig rekening met de schommelingen, waaraan de nieuwe koers natuurlijkerwijze is blootgesteld. Zoo werd op het eind van het vorige jaar plotseling de vrije handel in levensmiddelen opgeheven en werden de coöperaties in de „Prowda“ heftig bestreden, zelfs de „Ekonomitscheskaja“ en de heer Bogdanow zwaar beleedigd, daar men hen ervan beschuldigde te streven naar een burgerlijke rechtsorde. Nieuwe experimenten op het gebied van de heffing van belasting in natura en de collectieve verzorging der arbeiders (premiesysteem, enz.) hadden den rustigen voortgang van den nieuwen koers gestoord. Daarentegen had de gelijktijdig ingetreden denationaliseering van de goud- en platinawinning niet veel te beteekenen, daar het hier gaat om bijna volledig stilstiggende arbeidsgebieden.

Terloops worde opgemerkt, dat het Russische goudfonds voortdurend vermindert. Zoo werden ten gevolge van de vrij groote bestellingen in het buitenland in het laatste halfjaar 79 tonnen goud naar Stockholm gezonden om versmolten te worden tegen 17 tonnen in het eerste halfjaar 1921. Over de nieuwe staatsbank worde hier nog opgemerkt, dat zij als emissie- en financieringsinstituut dienst moet doen en tegelijkertijd de functie van staatskassier op zich te nemen heeft. Het reglement van de nieuwe staatsbank is door het Alrussische Centrale Uitvoerende Comité uitgegeven.

Na de hierboven besproken tegenspoeden ging het weer een eind vooruit, of als men wil met het bolsjewisme achteruit, door een bepaling over de wederinvoering van het wisselrecht, een andere over voorwaardelijke toelating van de particuliere pers, een derde over beperking van den steun voor werkloozen tot geschoolde arbeiders. Daarbij kwam een beperking van het bonnetjessysteem en beperking van de levensmiddelenvoorziening tot enkele bevoorrechte bedrijven. Vele hervormingen leden dadelijk schipbreuk, omdat het geld ontbrak. Kenmerkend is het, dat het Moskousche gemeentebestuur maandelijks 200 milliard roebel nodig heeft, waarvan het er ongeveer 100 ontvangt, terwijl het totale ondersteuningsfonds van de regering voor de industrie over het geheele

vorige jaar slechts 350 milliard roebel bedroeg. Onder deze omstandigheden viel aan een verlevendiging van de industrie niet te denken, in weerwil van de pogingen tot hervorming.

Het belangrijkste beletsel voor een gezonde verdere ontwikkeling in den geest van den nieuwen koers lag echter in de algemeene onzekerheid van den toestand. Niemand kon weten, of de bovenvermelde speciale verordeningen, decreten en bepalingen niet weer door nieuwe stroomingen in het bolsjewistische hoofdkwartier te niet gedaan zouden worden. Iedereen drong aan op fundamenteele maatregelen van de hoogste instantie, om daardoor de nieuwe ontwikkeling voor goed verzekerd en gewettigd te zien. Dit belangrijke werk nam het negende Grootrussische Sowjetcongres te Moskou op zich, dat van 24 tot 29 December vergaderde. Het begon met een inleidende rede van Lenin, die het programma vaststelde en met zijn bekenenis: „Wij moeten bij de kapitalisten leeren werken”. Hij verdedigde den nieuwen koers en liet toen de juistheid van zijn leerstellingen bevestigen door aparte betoogen van Kalinin, den voorzitter van het Centrale Uitvoerende Comité, Kamenev, den voorzitter van den Moskouschen arbeidersraad, Bogdanov, den voorzitter van den oppersten economischen raad, Chintschuk, den voorzitter van het Centraal Coöperatief verbond, Krestinski, den volkscommissaris voor financiën (nu zaakgelastigde te Berlijn), Ossinski (Vorst Obolenski), den volkscommissaris voor landbouw, Professor Tulaikow (belast met het herstel van den landbouw) en Kryshanowski (belast met het electricatievraagstuk). Daarop afgaande billijkte het Sowjetcongres eenstemmig de nieuwe economische politiek, hetgeen beteekent, dat voortaan geen bolsjewistisch ambtenaar het mag wagen, zonder gevaar van gevangen genomen, gekerkerd of doodgeschoten te worden, den nieuwen koers tegen te gaan. Het is onmogelijk hier een beeld te geven van den staat van vreeselijke verwoesting, waarin Rusland zich volgens de redevoeringen der bolsjewistische leiders bevindt. Vermeld zij slechts, dat de volkomen ineenstorting van het systeem van belastingen in natura moest worden toegegeven. Hetzelfde geldt voor de ontwerpen tot vorming van groote ruilwarenfondsden. Daarbij kwam de indruk van een buitenlandsche deemoediging door Italië, waar men voor het eerst getracht had met de politiek der handelsverdragen, politieke vruchten te oogsten. De Italiaansche regering (della Torretta) heeft den eisch tot politieke erkenning der Sowjetregering bij het afsluiten van een handelsverdrag, zonder meer afgewezen. Het verdrag is, zooals bekend is, toch tot stand gekomen, nadat de Sowjetregering van haar politieke eischen, in het bijzonder de erkenning *de jure*, afgezien had. Onder den indruk van deze gebeurtenissen, de brutaal openhartige referaten, den hongersnood en het volkomen verval, heeft het Congres toen besloten in een „Nakas” alle beslissende richtlijnen der nieuwe economische politiek vast te leggen en in lange verordeningen de nieuwe denkwijze te bepalen.

Er bestaat nu een grootere waarschijnlijkheid dan ooit, dat de omstandigheden werkelijk zullen veranderen, ten minste zoodanig, dat een vruchtbaar ingrijpen van het buitenland mogelijk is. Vooral daar de laatste maatregelen van Moskou — betreffende belastingwetten, ontwikkeling van het bankwezen, vrijheid van uitgeverszaken, grondlegging van een nieuw civiel en handelsrecht, oprichting van een beurs in Moskou enz. — niet meer op denzelfden weerstand, of gebrek aan inzicht der onderste instantiën zullen stuiten als vroeger, ofschoon ook heden nog ten zeerste gewaarschuwd moet worden, Rusland al te rooskleurig gestemd te beschouwen. Van beteekenis is ook, dat de groote Duitse bankondernemingen zich bereid hebben verklaard, met de Russische staatsbank in verbinding te treden.¹⁾

¹⁾ [Zie pgn. 97 van dezen jaargang. — Red.]

Op andere gebieden (kolenconcessies) is het gelukt een samenwerking van Duitse en Engelsche ondernemingen te verkrijgen.

Er blijft nog veel te veranderen over, maar het is te hopen, dat van den nieuwen economischen koers, die tot den wederopbouw van Rusland zal leiden, niet meer ernstig zal worden afgeweken. Dr. J. STRUNZ.

INDEXCIJFERS.

Voor het eerst sedert September 1921 hebben de groothandelsprijzen zich weer in stijgende richting bewogen. Het cijfer voor Maart toont een vermeerdering van 38 punten, zoodat het nu gekomen is op 4297. Het is nog te vroeg om dit als een definitieven ommekeer in de beweging te kenmerken, want ook al eerder is de daling tijdelijk onderbroken geweest. Maar er zijn redenen, welke de verwachting van een verdere stijging rechtvaardigen, nl. de langzame, maar voortdurende stijging der prijzen in Amerika. Het cijfer van deze maand staat tegenover 4357 aan het eind van 1921; 5924 aan het eind van 1920 en 8352 aan het eind van Maart 1920, hetgeen het hoogst bereikte cijfer is.

De stand der verschillende groepen blijkt uit onderstaande — aan The Economist ontleende — tabel.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5)	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April „	560	350½	626½	471	567	2597	118,0
1 Juli „	565½	345	616	471½	551	2549	115,9
Einde Dec. 1914	714	414½	509	476	686½	2800	127,3
„ „ 1915	897	446	731	711½	848½	3634	165,1
„ „ 1916	1294	553	1124½	824½	1112	4908	223,0
„ „ 1917	1286½	686	1684½	839½	1348½	5845	263,2
„ „ 1918	1303	782½	1805½	816	1337	6094	277,0
„ „ 1919	1441½	881½	2442½	1145	1453½	7364	334,7
„ „ 1920	1344	805	1284	1216	1275	5924	269,3
„ Jan. 1921	1295½	797	1187	1128½	1209	5617	255,3
„ Febr. „	1176½	771	1038	1053	1137½	5176	235,3
„ Mrt. „	1212	727	1030	1003	1125	5097	231,7
„ April „	1196	723	1031	936	1043	4929	224,0
„ Mei „	1195	691	996	963	1065	4910	223,2
„ Juni „	1174½	665½	973½	973	1023½	4810	218,6
„ Juli „	1165	707½	958½	937	1030	4798	218,1
„ Aug. „	1184	716½	998	920½	1000	4819	219,0
„ Sept. „	1119½	688	1258	871	987½	4924	223,8
„ Oct. „	956	685	1171	816	960	4588	208,5
„ Nov. „	951	672	1117½	774	943½	4458	202,6
„ Dec. „	921½	636	1106	762	931½	4357	198,0
„ Jan. 1922	907½	654½	1066½	730	925½	4284	194,7
„ Febr. „	948	640½	1037½	696½	936½	4259	193,6
„ Mrt. „	980	687	1038	700	892	4297	195,3

Ongelukkigerwijs wijst de huidige beweging niet op verbetering in de industrie. Een stijging der kolen- en ijzerprijzen met een daling der voedingsmiddelen zou een zeer welkom teeken zijn geweest van toenemende industriele vraag, gepaard gaande met een vermindering der kosten voor levensonderhoud. Maar de stijging van deze maand vindt zijn oorzaak in het stijgen der voedingsmiddelenprijzen. De diversengroep is eenigszins gedaald. Van de voedingsmiddelen is vnl. vleesch gestegen. De prijzen van binnenlandsche tarwe stegen in de eerste helft der maand sterk en hoewel zij in de tweede helft iets konden dalen, sloten zij toch hooger dan een maand tevoren. Door gunstiger oogstberichten daalden de prijzen voor buitenlandsche tarwe eenigszins. Ook meel daalde weer iets.

In de tweede groep der voedingsmiddelen hebben aanzienlijke verhoogingen plaats gevonden. De vraag naar koffie nam toe en voor boter trad na de laatste groote daling een reactie in. In de textielgroep was weinig beweging. Vlasprijzen iets gestegen, jute iets gedaald. Wolprijzen onveranderd aan het slot; in katoenprijzen slechts weinig beweging. Er is wel meer

vraag in deze afdeling en hernieuwde aankopen van Indië hebben bijgedragen tot een beter toon.

In de delfstoffenafdeling is een stijging der loodprijzen de eenige belangrijke verandering. De handel in ijzer en staal wordt opgehouden door de moeilijkheden in de machine-industrie. Hoewel er nog voldoende werk was op oude contracten tot de laatste week van de maand, worden er nu fabrieken gesloten en koopt men geen grondstoffen meer aan. In de diversengroep zijn de voornaamste bewegingen dalingen in oliezaden en indigo, waar de voorraden meer dan voldoende zijn om aan de geslonken vraag te voldoen.

De groothandelsprijzen staan nu in Engeland 67 pCt. boven den stand van Juli 1914, zooals blijkt uit onderstaande tabel. Juli 1914 = 100.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, houl, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1919....	249	250	396	247	263	287
Maart 1920....	261	260	484	269	309	325
Juni 1920....	261	263	415	278	281	305
December 1920....	233	229	209	261	230	231
Maart 1921....	209	206	167	216	203	198
Juni 1921....	203	188	158	210	185	188
September 1921....	193	195	204	189	178	192
October 1921....	166	194	190	176	173	178
November 1921....	165	190	181	167	170	174
December 1921....	159	180	180	164	168	170
Januari 1922....	157	186	173	158	167	167
Februari 1922....	164	182	168	150	169	166
Maart 1922....	169	195	168	151	161	167

De tweede groep is aanzienlijk boven het gemiddelde, terwijl delfstoffen abnormaal laag zijn.

Datum	Algem. index-cijf. van „the Economist”	Gem. ponden over de afg. mnd.	Herleid algemeen index-cijfer.
1 Januari 1914.....	119,2	12,11 ^{3/4}	119,6
1 Januari 1915.....	127,3	11,78	124,1
1 Januari 1916.....	151,6	11,02	138,3
1 Januari 1917.....	223,0	11,68	215,6
1 Januari 1918.....	263,2	11,06	240,9
1 Januari 1919.....	277,0	11,19	256,6
1 Januari 1920.....	334,7	10,14	281,0
Einde Januari 1921....	255,3	11,37 ^{1/2}	240,4
„ Februari „.....	235,3	11,34	220,9
„ Maart „.....	231,7	11,36	217,9
„ April „.....	224,0	11,30	209,5
„ Mei „.....	223,2	11,17	194,8
„ Juni „.....	218,6	11,34 ^{1/4}	205,3
„ Juli „.....	218,1	11,42	206,2
„ Augustus „.....	219,0	11,77	212,5
„ September „.....	223,8	11,77	218,1
„ October „.....	208,5	11,59	200,0
„ November „.....	202,6	11,35	190,3
„ December „.....	198,0	11,42	187,2
„ Januari 1922....	194,7	11,47	184,8
„ Februari „.....	193,6	11,61	186,1
„ Maart „.....	195,3	11,54	186,5

Door ongesteldheid was onze Londensche correspondent tot ons leedwezen verhinderd zijn gewonen brief te zenden.

AANTEKENINGEN.

Keynes' plan voor de stabilisatie der wisselkoersen. — Met een enkel woord maakte onze Londensche correspondent hiervan in ons vorig nummer reeds melding. Een uitvoeriger overzicht van het artikel in den „Manchester Guardian Commercial” volgt thans hieronder.

De schrijver ziet geen andere oplossing van het vraagstuk dan de traditioneele: herstel van den gouden standaard in zooveel mogelijk landen. Deze kwestie wordt echter doorkruist door een tweede, die het vraagstuk veel ingewikkelder maakt, nl. de vraag

van de waardevermeerdering van het landsgeld. Er is tegenwoordig geen enkel Europeesch land, waar de autoriteiten duidelijk hebben uitgesproken, of hun politiek gericht is op waardevermeerdering of op stabilisatie der valuta. Keynes staat op het standpunt, dat het van meer belang is de wisselkoersen te stabiliseeren dan hen te verbeteren, indien men den internationalen handel wil doen herleven.

Intusschen, de argumenten voor deflatie worden door hem onder het oog gezien. Zij zijn in het kort:

1. Vermeerdering van het financieele prestige van een land.
2. Herstel van schade, aan trekkers van vaste inkomens door de inflatie berokkend.
3. Vermijding van verdere binnenlandsche depreciatie in die landen, welker muntwaarde in binnen- en buitenland zeer uiteenloopt.
4. Daling van de kosten van levensonderhoud en gemakkelijker aflossing van in goud aangegane buitenlandse schulden.

Wat het eerste argument betreft, de waarde hiervan is moeilijk te schatten, doch van belang is het, waar herstel van den gouden standaard spoedig kan worden tegemoet gezien.

Voor het tweede argument kan men gemakkelijker sympathie voelen, dan erdoor overtuigd worden. De druk der staatsschulden zou ondraaglijk worden. Depreciatie van de munt is om zoo te zeggen het natuurlijk geneesmiddel voor het financieren van den oorlog door leeningen en het moet geslikt worden.

Het derde argument is van belang ten opzichte van een land als Duitschland.

Het vierde argument is een dwaling. Stijgt de franc in waarde, dan zal men er zoowel meer arbeid, als meer goederen voor kunnen koopen; dat wil dus zeggen: de loonen zullen dalen en de Fransche uitvoer, waaruit de invoer betaald wordt, zal, uitgedrukt in francs, evenveel in waarde dalen als deze laatste. Op de hoeveelheid goederen, die ten slotte naar de Vereenigde Staten ter aflossing van dollarschulden geëxporteerd zal moeten worden, heeft het niveau, waarop de wisselkoersen der Europeesche landen zich stabiliseeren, geenerlei invloed.

Tegenover deze argumenten staat, dat herstel van den gouden standaard een van de grootste bronnen van onzekerheid, waarmede de internationale handel thans te kampen heeft, zou doen verdwijnen, terwijl het handhaven ervan zorgeloos financieren door de overheid zou bemoeilijken.

Het spreken over en het hopen op verbetering der Europeesche wisselkoersen is des te nadeeliger, omdat het bij den huidige stand der staatsfinanciën moeilijk genoeg zal zijn, verdere dalingen te vermijden en te stabiliseeren, ook zonder verbetering. De huidige situatie, aldus Keynes, flatteert vele der Europeesche wisselkoersen en het is mogelijk, dat de depressie in het bedrijfsleven hen zich op het oogenblik op een niveau doet bevinden, dat niet gehandhaafd zal kunnen worden. Want de landen van West-Europa, die in hoofdzaak industriestaten zijn, moeten importeeren, voor zij exporteeren; in een hausseperiode leggen zij groote voorraden aan in de verwachting van een grooten afzet; tijdens de depressie leven hun industrieën hiervan, zich van aanvulling onthoudend. Het herleven van den handel en de daarmee gepaard gaande stijging van den invoer kan mogelijkerwijs hun wisselkoersen opnieuw omlaag doen gaan. Bovendien heeft de depressie den verkoop van schatkistpapier vergemakkelijkt, waardoor met name in Frankrijk en Italië niet die uitzetting der circulatie heeft plaats gevonden, die anders zeker zou zijn opgetreden. Wanneer echter de handel zijn liquide middelen weer noodig heeft, zouden de wisselkoersen nog wel eens te lijden kunnen krijgen van wat men uitgestelde inflatie zou kunnen noemen.

De terugkeer tot een stabiele toestand zou moeten geschieden op grond van de volgende beginselen:

1. Geen herstel van de oude pariteit, daar, waar de koersdaling meer dan 20 pCt. bedraagt.

2. Vaststelling, zoo spoedig mogelijk, der nieuwe goudpariteiten.

3. Reserveering van het beschikbare goud voor het internationale betalingsverkeer.

De schrijver erkent, dat dit plan op Duitschland nog niet toegepast kan worden, zoolang het schadevergoedingsvraagstuk niet geregeld is, zich zulke enorme bedragen merken in buitenlandsche handen bevinden, als het geval is en het verschil tusschen buiten- en binnenlandsche waarde zoo groot is.

Het zou aanbeveling verdienen wanneer een poging tot herstel van de inwisselbaarheid van papiergeld in goud beperkt werd tot Engeland, Frankrijk, Italië, België, de Scandinavische landen, Spanje, Nederland, Zwitserland en Tsjecho-Slowakye.

De nieuwe goudpariteiten zouden zeer conservatief vastgesteld moeten worden, ten einde de kans op een fiasco zoo gering mogelijk te maken. De schrijver wil dan tot op zekere hoogte wel toegeven aan den volkswaan, die waardevermeerdering wenscht, door de mogelijkheid te openen voor de circulatiebanken, dat ze den prijs, waartegen ze goud accepteerden, met 6 pCt. per jaar doen dalen. Op deze wijze wordt het nationaal zelfgevoel bevredigd, zonder speculatie uit te lokken of den ondernemingsgeest te deprimeeren.

Hoe nu de nieuwe pariteiten te handhaven? Hiertoe stelt Keynes voor, in de eerste plaats, den verkoopprijs van goud 5 pCt. boven den koopprijs te stellen. De marge, vroeger tusschen de goudpunten bestaande, wordt hierdoor vergroot, hetgeen hij, zoolang het vertrouwen nog niet volledig is hersteld, noodig acht, om bankiers ertoe te brengen saldi in het land met den ongunstigen koers uit te zetten.

In de tweede plaats moeten de centrale banken van Europa eraan wennen, dat hun goudvoorraden bedoeld zijn als appeltjes voor den dorst en niet uitsluitend als ornament dienst doen, d.w.z. dat de leiders dezer instellingen bankiers zijn en geen maharadja's en zij moeten zelfs garanties geven, dat zij een politiek in eerstgenoemden zin zullen volgen. Want vóór den oorlog was een belachelijke conventie aan het ontstaan, dat een circulatiebank onder geen voorwaarde afstand kan doen van meer dan een onbetekenend deel van haar goudvoorraad.

Verder wijst de schrijver erop, dat de meeste landen van Europa op het eind van 1921 goudreserves bezaten, groot genoeg, om hun moed te geven, indien men de waarde van de biljettencirculatie berekende op grond van den wisselkoers. In Duitschland b.v. was de gouddekking dan 40 pCt., d.i. ongeveer even hoog als in Engeland!

Ten einde nu die landen te steunen, waar de goudvoorraad betrekkelijk gering is, wordt ten slotte voorgesteld, dat voor een periode van vijf jaar de Federal Reserve Board tegen een rente van 10 pCt. tijdelijke goudleeningen zal verstrekken aan elk der deelnemende centrale banken tot een maximum van 15 pCt. van de circulatie van het desbetreffende land bij fixatie van de nieuwe pariteit, doch \$ 150.000.000 per land en \$ 500.000.000 in totaal niet overschrijdend. De deelnemende banken zijn gezamenlijk garant voor de verstrekte voorschotten, terwijl de te betalen rente in een garantiefonds wordt gestort.

De ontwikkeling der crisis. — Aan het jaarverslag der Rotterdamsche Bankvereniging is het volgende ontleend:

Toen wij aan het einde van de algemeene beschouwingen in ons vorig jaarverslag wezen op de mogelijkheid, dat de toen reeds aangevangen wereldcrisis mog slechts in haar aanvangsstadium zou verkeren en daarom voorstelden ten opzichte van dividenduitkeering en reserveering een conservatieve politiek te volgen, werd die uiting van verschillende zijden als overduidelijk pessimistisch gekenschetst. De uitkomst heeft helaas geleerd, dat inderdaad de crisis

in het afgelopen jaar zich allengs scherper heeft afgeteekend, door allerlei omstandigheden een steeds heviger karakter heeft verkregen en daarmede 1921 op economisch gebied heeft gemaakt tot een der moeilijkste en zwaarste jaren sedert menschenheugenis.

Als een wervelwind is de hevige beroering over de geheele wereld gegaan, aanvangende in het verre Oosten, voornamelijk wel in Japan, en zich steeds in Oostelijke richting voortbewegend over Noord- en Zuid-Amerika, Europa bereikend, daarbij allereerst overhoop werpende de door den oorlog minst beschadigde landen.

Het kan niet op onzen weg liggen dit wereldgebeuren in oorzaak en gevolgen hier nader te beschouwen; bovendien is het daarvoor ook nog te vroeg. Wel echter mogen wij zeggen, dat hoe onzeker de toestand ook nog is en hoevele ongunstige factoren nog hunnen invloed doen gelden, naar onze meening zich, zij het ook nog zwakke, lichtpunten beginnen te vertoonen. Men kan zeer zeker niet zeggen, dat de crisis voorbij is, maar de golven beginnen zich te leggen. Er moge nog geen spoedige verbetering te wachten zijn, het hoogtepunt van den storm is achter den rug. Zelfs een vendere afbrokkeling of een langzaam wegwijnen op enkele gebieden, kunnen niet meer de hevige schade teweegbrengen, welke het gevolg is geweest van de plotselinge ineenstorting.

Het behoeft wel geen betoog, dat eene instelling als de onze, met zoo wijdvertakte belangen en zoo uitgebreide relaties, aan den invloed van een gebeuren als het zoeven besprokene al evenmin heeft kunnen ontsnappen als eenige andere daarmede te vergelijken organisatie. Zooals u straks zal blijken weerspiegelt zich dit zoowel in onze balanspositie als in de rentabiliteit van ons bedrijf, welke trouwens direct verband houden met de meerdere of mindere prosperiteit onzer relatien.

Het lijdt geen twijfel, dat de uitbreiding, welke gedurende en in de eerste jaren na den oorlog aan vele zaken hier te lande is gegeven en welke in vele gevallen een natuurlijke ontwikkeling scheen, zich thans in een ander licht vertoont. Men hoort thans scherp veroordeelen, wat vroeger luid werd toegejuicht en men vergeet, dat niemand van te voren heeft kunnen weten, dat aan al de schoone verwachtingen, welke men nog tot in 1920 koesterde, zoo plotseling de bodem zou worden ingeslagen. Daarmede is niet gezegd, dat er geen fouten zijn begaan en dat niet te veel als blijvend is beschouwd, wat ten slotte bleek slechts tijdelijk te zijn, maar een gedeeltelijke verklaring van de algemeene misrekening ligt daarin toch wel.

Onze scheepvaart, door de groote winsten in den oorlog gemaakt in staat gesteld belangrijke reserves te vormen en gedurende lange jaren niet bij machte geweest hare vloot te vernieuwen, zag zich gedwongen tot hoogen prijs voor nieuwbouw te contracteeren. Op dat oogenblik werden nog hooge vrachten verkregen en verwachtte ieder een toeneming van het vervoer in verband met de behoeften van landen, welker grondstoffen waren uitgeput, waarheen levensmiddelen zouden moeten worden gezonden en die wederkeerig voor hun opgehoopte export-artikelen afzet zouden vinden overzee.

Onze reële handel, zoolang tot stilstand gedoemd, vulde de voorraden aan en bereidde zich voor op een groot verkeer en stijgende omzetten.

Onze industrie, reeds in de oorlogsjaren belangrijk vergroot, breidde de productie uit, voorzag zich van de daarvoor benoodigde grootere hoeveelheden grondstoffen en toog met moed aan het werk.

En nu is het heel gemakkelijk te vragen: wáárom breidde men de koopvaardijvloot uit of hernieuwde die tot hooge prijzen, terwijl men nu goedkoopere terecht zou kunnen en de vaart dikwijls niet loonend is; wáárom vulden de kooplieden hun voorraden aan en kochten de industrieelen hunne grondstoffen, zij hadden dat later tot veel lagere prijzen kunnen doen; dergelijke vragen en dusdanige critiek hebben geen waarde.

Vergeeten moet ook niet worden, dat twee factoren van niet te overschatten beteekenis de zuiverheid van iedere vergelijking vertroebelen, n.l. de op de inflatie gevolgde deflatie en het breken van de valuta in tal van groote landen. Niemand kan thans zeggen, of niet door eenige nu nog niet bekende of verwachte omstandigheid dit jaar ons een omkeer zal brengen; voor het oogenblik laat zich dat niet voorspellen en zou dit even onverwacht komen als de in dezen vorm zeker door niemand voorzien ineenstorting in 1920/1921.

Een feit echter is, dat scheepvaart, handel en industrie thans moeilijke tijden doormaken en dat de periode van groote winsten tot het verledene behoort.

Het spreekt vanzelf, dat in een tijd van malaise de minder sterke of de zwakke ondernemingen het hard te verantwoorden hebben en dat de „oorlogs kinderen” en de slecht geleide zaken daaraan het eerst te groode gaan. Dat er in een tijd als deze onder de relatien eener groote bankinstelling ook zwakke debiteuren zich bevinden, zal niemand verwonderen. Op de Directie eener Bank rust evenwel de plicht de crisis niet nog te verergeren door het onthouden van steun aan zaken, die ten slotte levensvatbaarheid bezitten. Aan den anderen kant mag zij niet kunstmatig in het leven houden, wat uiteindelijk ten doode is opgeschreven.

Waar de naamlooze vennootschap op aandelen de aangewezen vorm voor groote ondernemingen is en die aandelen gewoonlijk ter beurze worden verhandeld, spreekt het vanzelf, dat de wereldcrisis een scherp reflex op de beurs moest vinden.

Thans bleek, hoe gegrond de door ons herhaaldelijk in onze jaarverslagen geuite vrees is geweest, dat onze geïsoleerde en gelocaliseerde effectenmarkt niet bij machte zou zijn de talrijke binnenlandsche fondsen op te nemen, zonder een geweldige koersdaling.

De „beurswet 1914” heeft de beslissing over de opname van buitenlandsche fondsen in handen van den Minister van Financiën, voorgelicht door de Commissie van Bijstand, gelegd en sedert hebben die fondsen geen motering in de officieele prijscourant meer kunnen verkrijgen. De hooge stand van den dollarkoers heeft het groote belang, dat ons publiek bij Amerikaansche fondsen had, voor een groot deel doen verdwijnen; de Russische fondsen spelen geen rol meer en de handel in andere buitenlandsche waarden is tot een minimum gereduceerd. Een internationale markt voor effecten is de Amsterdamsche beurs niet meer en daardoor is de volle aandacht van beleggers en speculanten op de binnenlandsche fondsen geconcentreerd. Dit eenzijdig karakter is oorzaak geworden, dat als gevolg van wat op het gebied van handel, industrie en scheepvaart gebeurde, een beurscrisis ontstond, die ontaarde in een soort „sauve qui peut”, waarvoor in vele gevallen geen reden bestond. Ook in de mentaliteit van het beleggend en speculerend publiek toch weerspiegelde zich op bedenklijke wijze de oorlogspsychose, doordien het zichzelf in den waan had gebracht, dat hooge koersen en groote dividenden permanent zouden blijven, en geen rekening had gehouden met het speculatieve element, hetwelk aan vele aandelen uit den aard der zaken onafscheidelijk verbonden is.

Door deze omstandigheid en door de zoeven gememoreerde localiseering van den effectenhandel reageerde de beurs veel scherper op de crisisverschijnselen dan anders het geval zou zijn geweest. Men begon te generaliseeren en enkele saillante gevallen, die ieder voor zich hunne eigen speciale oorzaken hadden, werden als typeerend beschouwd. Nu behoeft het geen betoog, dat de nedergaande conjunctuur in bijna iederen tak van bedrijf zich zal uitspreken in een veel lager of in geen dividend op de aandelen in die bedrijven, en ook is het niet onmogelijk, dat het herstel nog geruimen tijd zal uitblijven. Maar aan den anderen kant zijn er nog vele kernegezonde zaken, die, al hebben zij groote verliezen op voorraden of producten geleden, en al behoeven zij tijd om zich te herstellen, daarom nog geenszins ten doode opgeschreven zijn.

Een gelukkige factor, ook voor de effectenmarkt, was, dat de geldmarkt nagenoeg het geheele jaar ruim voorzien bleef. Het lijkt geen twijfel, dat onder het beschikbare geld zich veel buitenlandsch kapitaal bevindt, dat hier tijdelijk plaatsing zoekt. De regering heeft hiervan gebruik gemaakt om de vlottende schuld van den Staat door uitgifte van schatkistbiljetten te financieren, welke 5 pCt. rente dragen en bij den Agent van het Ministerie van Financiën steeds verkrijgbaar waren. Dit kon niet nalaten een ongunstigen invloed uit te oefenen op den stand der deposito's en der crediteuren-saldi bij de banken. Deze toch konden uit den aard van hun bedrijf een dergelijke hooge rente niet vergoeden en ondervonden dus een zeer hinderlijke concurrentie. In het nieuwe jaar is deze uitgifte gestaakt. De prolongatiekoers varieerde van 2½ pCt. tot 5 pCt. Het wissel-disconto bij de Nederlandsche Bank bleef onveranderd 4½ pCt. Privaatdisconto varieerde van 3½ pCt. tot 4½ pCt.

Duitsche kolenleveranties aan de Entente. — Van de hoeveelheden kolen, tot en met 31 Dec. 1921 door Duitschland aan de Entente geleverd, geven onderstaande cijfers een beeld.

Uitgeleverde kolen uit het Ruhrgebied:

		Cokes tons	Steenkolen tons	Bruinkolen tons	Totaal tons
Mei	1921	426.982.000	899.448.576	28.493.500	1.354.924.076
Juni	19 1	332.830.300	942.806.839	29.683.000	1.304.720.139
Juli	1921	224.406.300	876.273.958	25.469.500	1.131.149.758
Augustus	1921	316.960.900	979.289.107	34.251.510	1.330.501.507
September	1921	371.372.500	1.214.155.545	52.986.500	1.638.514.545
October	1921	364.209.460	1.074.175.720	71.203.500	1.509.588.680
November	1921	409.430.000	750.683.500	78.748.500	1.238.861.000
December	1921	439.176.200	678.164.000	91.412.500	1.168.752.700

Sedert 1 Mei 1921 2.890.367.600 7.375.002.245 401.648.500 10.677.018.405

Leveranties

tot April 1921 6.780.948.361 13.155.525.678 1.464.334.398 21.400.808.437

Totaal 9.671.316.021 20.530.527.923 1.875.982.398 32.077.8.684

Aan Italië uitgeleverde Opper-Silezische kolen:

		tons
Mei	1921	1.593.000
Juni	„	—
Juli	„	69.146.065
Augustus	„	99.986.800
September	„	102.379.800
October	„	101.800.600
November	„	95.742.600
December	„	53.600.500
Sedert 1 Mei 1921	524.249.365
Van Maart 1920 tot April 1921	..	1.003.485.895
Totaal	1.527.735.260

Ten einde de beteekenis dezer cijfers te illustreeren, zij hieraan nog toegevoegd, dat, indien het transport te land ware geschied, van September 1919, toen de leveranties een aanvang namen, tot December 1921 iedere 29 minuten een trein van 80 tien-tonswagens „Reparations-Kohlen” de grens zou zijn gepasseerd, een tusschenruimte, welke, indien men alleen de hoeveelheden krachtens de overeenkomst van Spa uitgeleverd in het oog vat, tot 24 minuten inkrimpt.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Journal of Political Economy. — Chicago, Februari 1922.

Social studies in secondary education; *D. A. Mac Gibben*, The revolutionary cycle in syndicalism; *H. G. Brown*, The incidence of compulsory insurance of workmen; *W. Mc Avoy*, The economic importance of the Commercial Paper House; *Z. Cl. Dickinson*, The psychology course in business education; *F. Richardson—Robinson*, *F. A. Kingsbury* and *E. S. Robinson*, A program for psychology in a college of commerce and administration; *L. H. Seltzer* and *S. L. Horner*, Bank reserves and the call money loan rate.

Revue d'Economie Politique. — Parijs, Nov.—Dec. 1921.

Y**, La question des réparations depuis la paix; *P. Pic*, Une orientation nouvelle de notre législation économique. La participation aux bénéfices et à la gestion dans quelques lois récentes; *Ch. Rist*, Quelques définitions de l'épargne; essai de critique; *E. Villey*, Le problème monétaire. Déflation ou stabilisation.

Idem. — Parijs, Jan.—Febr. 1922.

Ch. Gide, La coopération. La place qu'elle réclame dans l'enseignement économique; *W. Wittich*, L'introduction du franc en Alsace et en Lorraine; *G. Paillard*, La Convention du 9 décembre 1921 et le problème de l'Union latine vu de Suisse; *L. Baudin*, L'or du Transvaal.

Bank-Archiv. — Berlijn, 18 Januari 1922.

M. von Schinckel, Der Parvussche wirtschaftliche Rettungsweg; *D. Lochte*, Die gegenwärtige Lage der Reichsbahn; *Polster*, Ueber finanzielle Bestimmungen der Friedensverträge von Trianon und St. Germain; *Dr. Fr. Wallau*, Die Besteuerung des Körperschaftseinkommens durch das amerikanische Steuergesetz von 1918; *Dr. Koepfel*, Zur Frage der Berechnung des Schlussnotenstempels nicht vollgezahlter Aktien; *Raaz* und *Düring*, Nochmals zur Eintragung mehrerer Sicherungshypothenken für denselben Forderungskreis. Eine Entgegnung.

Idem. — Berlijn, 1 Februari 1922.

Dr. Lohe, Kann die deutsche Kommunalbank die

Garantie der westlichen Landesbanken bekommen? *Dr. Koepfel*, Der Vorentwurf des Liquidationsschädengesetzes; *Dr. Rau*, Der Erstattungsantrag nach § 3 Ziffer 10 des Kapitalertragssteuergesetzes bei Konsortialbeteiligungen.

Idem. — Berlin, 20 Februari 1922.

Eine neue preussische Ministerialverordnung über den Geschäftsumfang von Sparkassen und öffentlichen Banken; *Dr. Masberg*, Girozentralen und Landesbanken II; *Polster*, Die Eintragung mehrerer Höchstbetragshypotheken auf demselben Grundbuchblatte und auf mehreren Grundbuchblättern; *Dr. Koepfel*, Inwieweit können bei Berechnung des gewerbsteuerpflichtigen Roheinkommens die Kapitalertragsteuern abgezogen werden?

Technik und Wirtschaft. — Berlin, Maart 1922.

H. Schumacher, Die Währungsfrage als Weltwirtschaftliches Problem; *Born*, Die Eisenbahngütertarife; *J. Mendel*, Die oberschlesische Berg- und Hüttenindustrie.

Schmollers Jahrbuch. — München, Leipzig, Jaarg. 45, IV.

H. Schumacher, Die Währungsfrage als weltwirtschaftliches Problem; *L. von Borkiewicz*, Neue Schriften über die Natur und die Zukunft des Geldes II; *E. Troeltsch*, Die Revolution in der Wissenschaft; *E. Baasch*, Lorenz v. Stein und die Frage der deutschen wirtschaftlichen Einigung; *W. Eucken*, Zur Würdigung St. Simons; *E. Günther*, Die Tarife in der deutschen Sozialversicherung; *R. Stucken*, Theorie der Lohnsteigerung, II; *W. Stieda*, Zur Erinnerung an Gustav Schmoller und seine Straszburger Zeit.

Journal of the Royal Statistical Society. — Londen, Januari 1922.

R. H. Rew, The progress of British agriculture; *E. A. Rusher*, The statistics of industrial morbidity in Great Britain.

The American Journal of International Law. — New York, Januari 1922.

T. Dennett, American „Good offices” in Asia; *G. A. Finch*, American diplomacy and the financing of China; *B. H. Williams*, The protection of American citizens in China: extraterritoriality.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. 1)

(In tonnen van 1000 K.G.)

(Gegevens verstrekt door het „Centr. Bur. voor de Statistiek”).

Naam van de Mijn	Januari		Februari	
	1922	1921	1922	1921
Staatmijnen.				
Wilhelmina.....	50.752	45.875	44.894	39.847
Emma.....	77.934	72.969	67.517	60.839
Hendrik.....	41.662	42.928	38.105	34.344
Totaal....	170.348	161.772	150.516	135.030
Particul. mijnen.				
Domaniale mijn..	44.473	47.412	38.470	40.378
Mijn Laura en Vereeniging.....	40.523	40.368	37.287	34.098
Oranje-Nassau mijnen.....	89.642	74.435	80.065	52.036
Mijn Willem Sophie.....	25.785	21.185	23.720	17.890
Totaal....	200.423	183.400	179.542	144.402
Totaal algemeen	370.771	345.172	330.058	279.432

1) Kolenselijk niet inbegrepen (in 1921 voor alle mijnen te zamen 240.960 tonnen in de maanden Januari tot en met Februari 1922: 39.823 ton).

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	November 1921		December 1921	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald:				
in contanten.	25584	f 11.444.415	29693	f 13.862.372
door overschrijving 1).	75250	.. 82.535.426	79112	.. 83.570.476
Particuliere rekeninghoud.	13351 2)	.. 27.958.464	13852 2)	.. 28.979.025
Saldo te goed part. rek. u ^o .	—	.. 10.343.308	—	.. 10.037.072
Deposito's voor een jaar vast.	723	.. 1.225.600	815 2)	.. 1.629.100

1) Inclusieve verrekeningen tusschen gemeentediensten, zijnde pl.m. f 9.705.089,70 per maand Nov. en f 18.952.770,19 per maand Dec.
2) Aantal.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	December 1921		December 1920	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeninghouders op u ^o .	54.265	—	31.734	—
Aantal rekeningen op u ^o	55.410	—	32.582	—
Stortingen.....	305.012	96.893.056	181.292	77.146.225
Overschrijvingen:				
a. bijgeschreven	193.889	257.958.983	91.322	187.086.170
b. afgeschreven	214.317	262.063.219	102.525	188.567.142
Afschrijvingen wegens chèques.	127.876	78.022.079	89.793	100.727.304
Totaal tegoed rekeninghouders op u ^o .	—	138.375.044	—	95.355.962

RIJKSPOSTSPAARBANK.

FEBRUARI	1920	1921	1922
Inlagen.....	f 11.071.106	f 12.803.400	f 10.789.073
Terugbetalingen 9.971.359	.. 10.017.338	.. 8.744.002
Tegoed der inleggers op ultimo.....	.. 264.627.402	.. 278.006.717	.. 280.788.173
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo.....	.. 38.592.300	.. 42.904.900	.. 44.908.650
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven.....	12.298	12.506	10.625
Aantal geheel afbetaald.....	8.263	9.957	7.884
Aantal in omloop op ultimo.....	1.904.257	1.915.273	1.928.520

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. { Disc. Wissels. 4½ 1 Juli '15 Zweds. R.ksbk 5 10 Mrt. '22
 Bk. { Bel. Binn. Eff. 5½ 19 Oct. '20 Bk. v. Noorw. . 6 25 Jan. '22
 { Vrsch. in R.C. 6½ 19 Oct. '20 Zwits. Nat. Bk. 3½ 2 Mrt. '22
 Bk. van Engeland 4 13 Apr. '22 Belg. Nat. Bk. 5-5½ 19 Mei '21
 Duitse Rijkssbk. . 5 23 Dec. '14 Bank v. Spanje 6 4 Nov. '20
 Bk. van Frankrijk 5 11 Mrt. '22 Bank v. Italië. 6 20 Mei '20
 Oostenr. Hong. Bk. 7 30 Nov. '21 F. Res. Bk. N.Y. 4½ 2 Nov. '21
 Nat. Bk. v. Denem. 5½ 5 Nov. '21 Javassche Bank 3½ 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call. money
13 April '22	4¼-¾	4¼	2½	4-½	—	3½-4
10-13 A. '22	4½-¾	3¾-4¼	2½-¾	4-½	—	3½-4½
3-8 A. '22	4¼-¾	4-½	2½-3	4-½	—	4-5
27 M.-1 A. '22	4¾	4-¾	3-¾	4-½	—	3½-5
11-16 A. '21	4½-¾	3½	6½-¾	4-½	—	6-7
12-17 A. '20	3½-¾	4-½	5½-6½	4-½	—	9-12
20-24 Juli '14	3½-¾	2½-¾	2½-¾	2½-¾	2½	5½-7½

WISSELKOERSEN.
WISSELMARKT.

In afwachting van de feestdagen waren de omzetten op de wisselmarkt zeer gering. De politieke verhoudingen gaven ook nog geen klaarheid omtrent den te nemen weg, zoodat er van een bepaalde stemming geen sprake was en de koersen vrijwel op dezelfde hoogte bleven. Door aanbod van dollars uit de in Amerika geplaatste obligaties liep deze koers en die van de ponden iets terug; het verschil bleef echter gering. Ook Parijs en Brussel bleven vrij stationnair. Marken waren aanvankelijk yaster, maar liepen later toch weder terug.

In de overige Europeesche wissels ging bijzonder weinig om. Buenos Aires was iets vaster en Batavia was sterk gezocht en kon niet onbelangrijk opkomen. Slot ca. 98%.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen ¹⁾	Parijs ²⁾	Berlijn ³⁾	Weenen ⁴⁾	Brussel ⁵⁾	New York ⁶⁾
10 Apr. 1922..	11.65½	24.30	0.88½	0.03½	22.48	2.64½/8
11 " 1922..	11.65½	24.37½	0.94½	0.03½	22.55	2.637/8
12 " 1922..	11.63½	24.32½	0.89	0.03½	22.51	2.635/8
13 " 1922..	11.63	24.40	0.88	0.03½	22.54½	2.628/4
14 " 1922..	—	—	—	—	—	—
15 " 1922..	—	—	—	—	—	—
Laagste d. w. ¹⁾	11.62½	24.20	0.84½	0.03½	22.40	2.623/4
Hoogste " " ¹⁾	11.66½	24.47½	0.96½	0.03½	22.65	2.643/4
8 Apr. 1922	11.63½	24.20	0.86	0.03½	22.38	2.643/4
1 " 1922	11.58½	23.92½	0.90½	0.03½	22.25	2.643/8
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48½/4

¹⁾ Noteering te Amsterdam. ²⁾ Noteering te Rotterdam.
³⁾ Particuliere opgave. ⁴⁾ Noteering van 7 April 1922.
⁵⁾ Idem van 31 Maart.

Data	Stock-holm ¹⁾	Kopen-hagen ²⁾	Chris-tiana ³⁾	Zwitser-land ⁴⁾	Spanje ⁵⁾	Batavia ¹⁾ telegrafisch
10 Apr. 1922	69.—	56.05	48.45	51.35	41.05	97¾-98½
11 " 1922	69.—	56.10	48.75	51.32½	41.—	98-98½
12 " 1922	69.—	56.10	48.82½	51.30	40.95	98½-98¾
13 " 1922	68.65	55.95	48.83	51.25	40.95	98½-99
14 " 1922	—	—	—	—	—	—
15 " 1922	—	—	—	—	—	—
L'ste d. w. ¹⁾	68.50	55.80	48.02½	51.20	40.90	97¾
H'ste " " ¹⁾	69.20	56.15	49.—	51.45	41.15	99
8 Apr. 1922	68.90	55.90	48.—	51.45	40.90	98
1 " 1922	68.80	55.85	46.90	51.32½	41.—	97¾
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

¹⁾ Noteering te Amsterdam. ²⁾ Particuliere opgave.

Termijnnoteeringen der Valuta-Kas.

Ecarta tusschen termijnnoteering en contanten koers (week van 10—13 April 1922).

Londen.	Medio April	Medio Mei	Medio Juni
Hoogste B Koers	agio 1 ct.	agio 3 ct.	agio 5 ct.
Laagste B " "	" 3/4 " "	" 2 3/4 " "	" 4 1/4 " "
Hoogste L " "	" 1 1/4 " "	" 3 3/4 " "	" 6 1/2 " "
Laagste L " "	" 1 1/2 " "	" 3 1/2 " "	" 5 1/4 " "

New-York.	Medio April	Medio Mei	Medio Juni
Hoogste B Koers	agio 1/4 ct.	agio 1/2 ct.	agio 1 ct.
Laagste B " "	" 1/8 " "	" 1/2 " "	" 3/4 " "
Hoogste L " "	" 1/4 " "	" 1/2 " "	" 1 " "
Laagste L " "	" 1/8 " "	" 1/2 " "	" 3/4 " "

Parijs.	Medio April	Medio Mei	Medio Juni
Hoogste B Koers	agio 2 1/2 ct.	agio 7 1/2 ct.	agio 12 1/2 ct.
Laagste B " "	" Pari	" 5 " "	" 2 1/2 " "
Hoogste L " "	agio 5 " "	" 10 " "	" 12 1/2 " "
Laagste L " "	disagio 2 1/2 " "	" 2 1/2 " "	" 5 " "

Brussel	Medio April	Medio Mei	Medio Juni
Hoogste B Koers	agio 5 ct.	agio 10 ct.	agio 15 ct.
Laagste B " "	" 2 1/2 " "	" 5 " "	" 10 " "
Hoogste L " "	" 7 1/2 " "	" 12 1/2 " "	" 17 1/2 " "
Laagste L " "	" Pari	" 5 " "	" 10 " "

Berlijn.	Medio April	Medio Mei	Medio Juni
Hoogste B Koers	Pari	Pari	Pari
Laagste B " "	" Pari	" Pari	" Pari
Hoogste L " "	" Pari	" Pari	" Pari
Laagste L " "	" Pari	" Pari	" Pari

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in £ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mks.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
13 April 1922	4.41.62	9.28	0.34	37.93
Laagste d. week	4.41.25	9.21	0.34	37.80
Hoogste " "	4.42.25	9.29	0.35	37.93
8 April 1922	4.41.37	9.16	0.33	37.83
1 " 1922	4.37.87	9.03	0.33	37.80
Muntpariteit.	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 1/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteer-eenheden	1 April 1922	8 April 1922	10-15 April '22 Laagste	15 April '22 Hoogste	15 April 1922
Alexandrië ..	Piast. p. £	977/16	977/16	977/16	977/16	977/16
*B. Aires ¹⁾ ..	d. p. \$	448 1/16	437/8	43 3/4	44 1/4	44 1/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/3 3/16	1/3 3/16	1/3 1/4	1/3 1/4	1/3 1/2
Hongkong ..	id. p. \$	2/6 1/16	2/6	2/5 1/2	2/6 1/8	2/5 3/4
Lissabon	d. per Mil.	4 1/3 3/8	4 1/4	4 1/4	4 3/4	4 5/16
Madrid	Peset. p. £	28.25 1/2	28.32	28.35	28.60	28.42
*Montevideo ¹⁾	d. per \$	43 1/2	43	42 1/2	43 1/4	42 3/4
Montreal	\$ per £	4.50 1/2	4.51 1/2	4.50 1/2	4.54	4.52 1/2
*R.d.Janeiro ..	d. per Mil.	7 5/8	7 5/8	7 1/2	7 1/2	7 1/2
Rome	Lires p. £	84 1/16	83 1/16	80 1/2	82 1/2	81 3/16
Shanghai	Sh. p. tael	3/4	3/37 8	3/3	3/4 1/2	3/3 1/2
Singapore ..	id. p. \$.	2/3 3/32	2/3 11/32	2/3 1/32	2/3 3/8	2/3 1/16
*Valparaiso ..	peso p. £	40.20	39.40	39.40	39.60	39.60
Yokohama ..	Sh. p. yen	2 2/32	2 1/7 8	2 1/11 16	2 1/16 16	2 1/23 82

*Koersen der voorgaande dagen. ¹⁾ Telegrafisch transfert.
²⁾ Noteering van 13 April.

NOTEERING VAN ZILVER

	Noteering te Londen	te New York
13 April 1922	33 3/8	65 1/2
8 " 1922	33 3/8	65 7/8
1 " 1922	33 3/8	65 5/8
25 Mrt. 1922	33 3/8	64 3/4
16 April 1921	34 1/2	59 7/8
17 April 1920	68 1/2	117 3/4
20 Juli 1914	24 5/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 18 April 1922.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 75.395.337,65 1/2 B.-bk. " 41.697.285,66 Ag.sch. " 59.448.775,85 1/2	f 176.541.399,17
Papier o. h. Buitenl. in disconto		—
Idem eigen portef.	f 92.022.789,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		f 92.022.789,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 56.833.717,16 B.-bk. " 11.174.772,32 1/2 Ag.sch. " 72.029.328,99 1/2	f 140.037.818,48
Op Effecten	f 111.935.949,48	
Op Goederen en Spec.	28.101.869,—	140.037.818,48
Voorschotten a. h. Rijk		10.153.092,27
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 56.238.205,—	
Muntmat., Goud	549.714.842,74	
	f 605.953.047,74	
Munt, Zilver, enz.	5.271.302,46 1/2	
Muntmat., Zilver	—	611.224.350,20 1/2
Effecten		
Bel.v. h. Res.fonds.	f 5.323.447,—	
id. van 1/5 v. h. kapit.	3.938.602,62 1/2	9.262.049,62 1/2
Geb. en Meub. der Bank		3.747.500,—
Diverse rekeningen		35.753.481,59 1/2
		f 1.078.742.480,34 1/2
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	5.386.728,62 1/2	
Bankbiljetten in omloop	998.014.130,—	
Bankassigtiën in omloop	2.566.154,78 1/2	
Rek.-Cour. } Het Rijk f saldo's: } Anderen " 26.869.398,91		26.869.398,91
Diverse rekeningen		25.906.068,02 1/2
		f 1.078.742.480,34 1/2

NED. BANK 18 April 1922 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo.....	f	404.994.900,72 ^{1/2}
Op de basis van ^{2/5} metaaldekking	"	199.404.963,99 ^{1/2}
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.....	"	2.024.974.500,—
Verschillen m. d. vorig. weekst.: Meer		Minder
Disconto's		4.973.605,04 ^{1/2}
Buitenlandsche wissels ..		235.617,—
Beleeningen	6.788.255,91 ^{1/2}	
Goud	—	—
Zilver	—	148.823,15
Bankbiljetten	881.755,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's ..		2.165.568,20 ^{1/2}

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opetschbare schulden
18 Apr. 1922	605.953	5.271	998.014	29.486
10 " 1922	605.953	5.420	997.132	30.802
3 " 1922	605.953	5.567	1.002.479	41.888
27 Mrt. 1922	605.953	5.885	959.631	28.419
20 " 1922	605.953	7.156	961.770	38.892
18 Apr. 1921	610.976	14.857	1.047.210	56.115
17 Apr. 1920	634.835	11.079	1.048.470	110.607
25 Juli 1914 ..	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Beschik- baar Metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
18 Apr. 1922 176.541	***	140.038	404.995	59	
10 " 1922 181.515	35.000	133.250	405.047	60	
3 " 1922 203.201	58.500	134.295	401.908	60	
27 Mrt. 1922 199.079	36.000	131.960	413.488	62	
20 " 1922 190.985	17.000	163.065	412.237	61	
18 Apr. 1921 234.179	97.000	203.112	404.422	57	
17 Apr. 1920 248.483	174.000	186.668	413.583	56	
25 Juli 1914 ¹⁾ 67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	75	

¹⁾ Op de basis van ^{2/5} metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	10 April 1922	18 April 1922
Aan schatkistpromessen..	/425 370.000,—	f ***
waarv. direct bij Ned. Bk.	35.000.000,—	***
Aan schatkistbiljetten ..	287 250.000,—	***
Aan zilverbons	30.718.509,50	***
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	268 878.000,—	***
Voorschot aan Gemeenten	31 Januari 80.707.933,50	28 Februari 84.776.664,48
voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting		
Tegoe d. Postch. & G. dst	10 April 53.512.846,40	18 April ***

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegraphisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opetschb. schulden	Beschikk. metaal- saldo
8 Apr. 1922	189.750		266.000	102.000	116.150
1 " 1922	192.000		261.000	82.000	123.400
25 Mrt. 1922	187.750		262.000	84.000	118.550
4 Mrt. 1922	143.151	36.592	268.361	67.486	113.247
25 Febr. 1922	143.633	35.641	266.467	70.332	112.558
18 " 1922	146.763	34.783	271.723	76.065	112.670
9 Apr. 1921	224.970	12.400	326.869	145.630	142.349
10 Apr. 1920	183.627	4.411	320.915	96.328	104.805
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Belee- ningen	Voor- schotten aan het Gouv. n. m.	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
8 Apr. 1922		153.680		24.800 ³⁾	***	52
1 " 1922		156.590		2.900	***	56
25 Mrt. 1922		159.490		7.400	***	54
4 Mrt. 1922	37.692	17.757	87.788	1.651	27.890	53
25 Febr. 1922	37.967	17.223	89.277	906	28.814	52
18 " 1922	36.591	15.144	102.362	—	28.031	50
9 Apr. 1921	37.163	23.102	102.621	59.138	34.094	50
10 Apr. 1920	16.860	24.020	143.553	33.672	28.083	43
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis ^{2/5} metaaldekking. ³⁾ Creditsaldo.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opetschb. schulden	Disconto's	Dito. reke- ningen ¹⁾
25 Febr. 1922	1.474	2.123	763	1.092	1.112
18 " 1922	1.474	2.063	908	1.091	1.104
11 " 1922	1.474	2.157	888	1.097	1.097
4 " 1922	1.474	2.206	612	1.096	1.097
28 Jan. 1922	1.476	2.016	800	1.097	1.043
21 " 1922	1.476	2.069	848	1.099	1.053
26 Febr. 1921	1.133	2.221	804	2.025	320
28 Febr. 1920	1.050	1.639	968	1.749	278
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
12 April 1922	128.863	122.439	***	***	***
5 " 1922	128.879	122.897	302.977	28.450	265.692
29 Mrt. 1922	128.771	122.719	300.351	28.500	261.479
22 " 1922	128.780	121.704	299.798	28.500	260.254
15 " 1922	128.775	121.758	300.339	28.500	260.804
8 " 1922	128.764	122.234	300.413	28.500	260.579
13 April 1921	128.348	128.537	341.862	28.500	309.433
14 April 1920	112.450	106.018	340.029	28.500	330.789
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re- serve	Dek- kings- perc. ¹⁾
12 Apr. '22	57.139	77.674	17.431	124.572	24.874	17,51
5 " '22	59.399	80.378	24.163	122.365	24.432	16,67
29 Mrt. '22	46.319	97.931	30.037	120.504	24.502	16,27
22 " '22	48.465	86.397	21.860	120.330	25.525	17,95
15 " '22	47.134	80.133	18.936	115.613	25.467	18,98
8 " '22	50.549	80.919	15.169	123.097	24.980	18,06
13 Apr. '21	32.210	99.693	18.316	114.124	18.261	13,80
14 Apr. '20	55.119	79.891	19.315	112.889	24.881	17,50
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ^{2/8}

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daaraan Goud	Kassen- scheine	Circu- latie	Dek- kings- perc. ¹⁾
7 April '22	1.019.017	999.876	4.979.747	131.837.249	5
31 Mrt. '22	1.016.163	996.877	6.272.763	130.671.352	6
23 " '22	1.015.869	996.877	4.741.935	122.903.538	4
15 " '22	1.014.085	996.378	4.878.666	122.120.371	5
7 " '22	1.013.508	996.379	5.156.001	121.930.166	5
28 Febr. '22	1.011.978	996.388	4.633.744	120.026.387	5
7 April '21	1.100.163	1.091.602	22.941.114	69.235.201	35
7 April '20	1.137.125	1.091.458	14.051.507	45.617.063	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 April 1922	144.857.004	25.842.705	13.815.700	4.958.600
31 Mrt. 1922	148.682.924	33.358.332	15.063.700	6.242.900
23 " 1922	133.551.718	24.145.398	12.712.900	4.620.600
15 " 1922	140.866.650	30.665.855	12.866.100	4.758.800
7 " 1922	132.883.392	22.333.824	13.227.100	5.039.400
28 Febr. 1922	136.108.744	26.526.072	12.616.600	4.519.200
7 April 1921	57.159.128	17.449.975	33.003.800	22.882.100
7 April 1920	45.111.362	17.117.796	28.336.100	14.264.400
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. oorsch. a/d. Staat
13 Apr. '22	5.526.225	1.948.367	282.154	629.984	22.200.000
6 " '22	5.526.225	1.948.367	282.154	680.367	22.200.000
29 Mrt. '22	5.526.055	1.948.367	281.921	631.561	21.500.000
23 " '22	5.525.850	1.948.367	281.749	632.619	21.500.000
14 Apr. '21	5.505.145	1.948.367	270.301	644.404	26.250.000
15 Apr. '20	5.585.730	1.978.270	242.190	643.131	25.300.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	2.655.125	45.631	2.402.913	36.153.385	2.091.372	19.742
	2.655.125	45.631	2.402.913	36.153.385	2.091.372	19.742
	2.914.198	47.571	2.298.605	35.528.005	2.209.747	26.298
	2.815.403	48.082	2.334.120	35.281.790	2.310.514	56.168
	2.795.672	192.034	2.196.082	38.528.892	2.940.631	38.610
	2.222.500	569.650	1.808.080	37.432.290	3.424.970	271.530
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening	Circulatie	Rek. Crt. part.
13 Apr. '22	326.327	84.653	480.000	616.244	6.320.677	209.976
6 " '22	326.642	84.653	480.000	631.312	6.320.968	267.265
30 Mrt. '22	326.224	84.653	480.000	667.350	6.312.943	309.742
23 " '22	326.026	84.653	480.000	656.089	6.243.764	337.692
14 Apr. '21	331.148	84.653	480.000	823.295	6.094.001	469.802
15 Apr. '20	359.095	84.915	480.000	776.567	5.028.505	1.275.680

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
29 Mrt. '22	2.975.355	2.155.604	—	128.024	2.181.843
22 " '22	2.976.703	2.140.942	—	127.907	2.183.374
15 " '22	2.976.022	2.170.559	—	125.375	2.188.590
8 " '22	2.965.873	2.093.756	—	128.087	2.197.434
25 Mrt. '21	2.210.765	1.408.892	—	211.212	2.930.729
26 Mrt. '20	1.934.755	1.304.605	112.781	122.400	3.048.039

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algem. Dekkingsperc. 1)	Percent. Gouddekking circul. 2)
29 Mrt. '22	738.643	1.805.136	103.993	77,8	***
22 " '22	702.952	1.774.583	103.961	78,4	***
15 " '22	679.041	1.913.463	103.948	75,6	***
8 " '22	732.972	1.780.055	103.802	77,8	112,4
25 Mrt. '21	2.409.704	1.840.887	101.113	50,8	60,7
26 Mrt. '20	2.901.109	2.541.692	91.059	42,7	47,1

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's. 2) Na aftrek van 35 pCt. der totale dekkingsmiddelen als dekking voor de netto deposito's.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
22 Mrt. '22	805	10.892.672	1.256.746	13.694.699	3.132.921
15 " '22	805	10.909.042	1.423.369	13.953.224	3.113.981
8 " '22	806	10.896.225	1.303.763	13.717.410	3.104.900
1 " '22	807	10.917.535	1.314.440	13.712.394	3.084.152
18 Mrt. '21	824	12.654.481	1.252.032	13.649.792	2.926.448
19 Mrt. '20	809	15.363.777	1.387.080	14.311.500	2.574.140

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 13 April 1922.

Al moge dan de eerste week van de conferentie van Genua nog geen duidelijk aanwijsbare resultaten hebben opgeleverd, toch is er zonder eenigen twijfel een sfeer merkbaar geworden, die bij eenigen goeden wil tot praktische overeenkomsten tusschen de in Italië vertegenwoordigde volkeren kan leiden. Het was te verwachten, dat een samenkomst van zoo heterogene elementen in den aanvang tot botsingen zou leiden en men had zich zelfs in sommige kringen reeds vertrouwd gemaakt met de gedachte, dat die botsingen zoodanige proporties zouden aannemen, dat reeds dadelijk van een mislukking gesproken zou kunnen worden. Hiervan nu is tot op dit oogenblik niets gebleken; integendeel valt bij alle deelnemers op te merken de ernstige wil om de lijnen uit te stippelen, waarlangs de politiek van Europa kan worden geleid en waardoor dit werelddeel uit de impasse van het oogenblik kan worden geholpen. Of deze wil tot het beoogde succes zal voeren, valt natuurlijk af te wachten; een feit is het echter, dat het bestaan van het streven reeds een zeer gunstige wenking heeft uitgeoefend op de tendens van de internationale effectenbeurzen.

Ook op die van New York, al nemen de Vereenigde Staten dan ook officieel geen deel aan de conferentie. Meer en meer wordt het den Amerikaanschen zakenlieden en ook den Regeeringspersonen duidelijk, dat het lot van de Unie toch meer saamgeweven is met dat van Europa, dan men oorspronkelijk heeft gedacht en al keurt men thans de houding van President Harding met betrekking tot de conferentie van Genua nog goed, men is er toch van overtuigd, dat men ten slotte met het oude werelddeel tot samenwerking, tot overleg zal moeten komen. Door de algemeene crisis is de buitenlandsche handel van de Vereenigde Staten zoodanig teruggelopen, dat de handelsbalans op de basis van de laatste tijden met een bedrag van 2 miljard dollar per jaar is verminderd. Zelfs een financieel zoo krachtig land als Amerika moet een dergelijke reactie betrekkelijk spoedig gaan gevoelen en ware het niet, dat de Unie nog groote uitstaande vorderingen op het buitenland had, dan zou dit ook reeds thans het geval zijn geweest. Het is dan ook tekenend, dat de Regeeringpolitiek in economisch opzicht reeds aansluiting aan andere landen zoekt, al is dit nog niet het geval voor de landen van Europa. Zoo is de gouduitvoer naar Japan, Mexico en eenige andere landen, die tot dusverre, zoodanig niet wettelijk, dan toch semi-officieel verhinderd was, voor het vervolg weer toegestaan. Naast betere buitenlandsche verhoudingen geeft deze handelwijze tevens het voordeel, dat de inflatie-zucht van sommige banken een rem wordt aangelegd. Doch ook in andere opzichten geloof men, dat de Regeering binnen afzienbaren tijd van haar exclusivisme terug zal komen, speciaal wat de Europeesche politiek betreft. En hiermede is de verklaring gegeven, waarom men in de Unie met buitengewone belangstelling het verloop der Genuesche conferentie volgt.

Ook uit andere bronnen heeft de markt te Wallstreet echter optimisme kunnen putten. Voor het eerst sinds een reeks van maanden heeft de staat van onuitgevoerde orders der Steeltrust een flinke verbetering kunnen aantoonen. Tegelijkertijd heeft de heer Gary, Voorzitter van den Raad van Commissarissen der Trust, verklaard, dat hij ook in andere bedrijven een opleving meende te kunnen constateren. Het publiek heeft één en ander aangegrepen, om de reeds eenigen tijd bestaande hausse aan de beurs nog verder voort te zetten en heeft zijn aandacht speciaal gevestigd op staal- en op petroleumwaarden. In het bijzonder waren laatstgenoemde soorten sterk gevraagd, ondanks de verlaging van den prijs van het ruwe product. Doch hieraan kunnen andere oorzaken dan alleen vraag van het publiek ten grondslag liggen, b.v. het ingrijpen van belanghebbende insiders.

Ook te Londen heeft de zeer vaste stemming zich kunnen handhaven. J.I. Donderdag is het disconto der Bank of England verlaagd tot 4 pCt., d.w.z. tot het peil van 30 Juli 1914, vóór het uitbreken van den oorlog. Wel was deze verlaging reeds langen tijd verwacht, zelfs had het verwondering gewekt, dat niet eerder hiertoe was overgegaan, doch het feit zelf heeft toch de markt gunstig kunnen beïnvloeden. Overigens deden zich ter beurze van Londen de naderende feestdagen sterk gevoelen. In het vooruitzicht op de vacantedagen beperkte men zijn engagementen en dientengevolge heeft de markt eerder een stil aanzien gehad. De stemming is echter zeer vast gebleven.

Te Parijs is een opmerkelijke wijziging in de algemeene tendens op te merken geweest. In de eerste dagen

van de berichtsperiode, toen de heer Barthou ter conferentie van Genua scherp omljnd zijn politiek naar voren bracht en het den schijn had, alsof deze politiek het richtsnoer voor de besprekingen zou worden, was de beurs vast gestemd. Later echter, toen bleek, dat de overige gedelegeerden hun invloed aanwendden, om een meer conciliante houding in de onderhandelingen te brengen, keerde de tendens eenigszins. Flauw werd de markt wel niet, doch de algemeene belangstelling daalde, hetgeen gepaard ging met een geringe reactie in de toonaangevende soorten. De veertiendaagsche liquidatie heeft met de hieruit voortvloeiende verkoopen natuurlijk ook wel eenigen invloed in een dalende richting uitgeoefend, doch hoofdzaak was toch de gedachte omtrent het verder verloop der conferentie, waarop men niet volkomen gerust is, althans wat de speciaal Fransche belangen betreft.

De beurs te Berlijn is weder opgewekt geweest. De iets betere vooruitzichten van de conferentie, de hogere koers van den dollar, de zeer optimistische mededeelingen omtrent de vooruitzichten van de verstoffenindustrie, enz. hebben opnieuw een haussestemming te voorschijn geroepen, die zich o.a. manifesteert in een verhooging van het indexcijfer van 266 tot 269. Speciaal de publicatie, dat de verstoff-fabrieken tot aanmerkelijke verhooging van hun dividenden zullen overgaan, heeft heel wat nieuwe koopers in de markt gebracht.

Te o n z e n t was het koersverloop over het algemeen zeer opgewekt te noemen. Hoewel de emissie van de Tschecho-Slowakysche Republiek als mislukt kan worden beschouwd, had de beleggingsmarkt als zoodanig hiervan geen enkelen invloed te ondengaan. Deze emissie moet dan ook meer worden beschouwd als een proef, om te constateeren, hoe ons publiek tegenover buitenlandse uitgaven van een dergelijk gehalte staat, dan als een reële poging om ten behoeve der betrokken landen aan nieuw geld te komen. Nu de proef niet is geslaagd, zal onze beleggingsmarkt voorloopig wel tot andere objecten beperkt blijven. En voor die andere objecten bestaat nog steeds groote belangstelling. Onze inheemsche staatsfondsen toonen bijna ononderbroken koersverbeteringen aan, terwijl ook buitenlandse soorten, als Mexico, zich in goede belangstelling mogen verheugen. Speciaal viel de groote vraag voor Russen op, welke uit de markt werden genomen in verband met de goede opvattingen omtrent den afloop der Genuesche conferentie.

	10 Apr.	12 Apr.	13 Apr.	Rijzing of daling.
5 %o Ned. W. Sch. 1918	89	88 ¹ / ₄	88 ⁷ / ₈	- ¹ / ₈
4 ¹ / ₂ %o " " " 1916	87	86 ³ / ₄	87 ¹ / ₄	+ ¹ / ₄
4 %o " " " 1916	78 ¹⁵ / ₁₆	78 ⁸ / ₈	78 ¹³ / ₁₆	- ¹ / ₈
3 ¹ / ₂ %o " " "	70 ¹ / ₂	70 ¹ / ₈	70 ¹ / ₄	- ¹ / ₄
3 %o " " "	61 ³ / ₈	61 ⁸ / ₈	61 ⁸ / ₈	—
2 ¹ / ₂ %o Cert. N. W. S.	51 ¹ / ₈	51 ¹ / ₁₆	51 ³ / ₈	+ ¹ / ₄
5 %o Oost-Indië 1915	92 ⁷ / ₈	93	92 ³ / ₄	- ¹ / ₈
6 %o " " 1919	96 ¹ / ₄	96 ¹ / ₄	96 ³ / ₁₆	- ¹ / ₁₆
4 %o Oostenr. Kronrente	—	—	—	—
5 %o Rusland 1906	9 ¹ / ₄	9 ⁵ / ₈	11	+ ¹ / ₈
4 %o Rusl. bij Hope & Co.	9 ⁷ / ₁₆	9 ¹³ / ₁₆	10 ¹ / ₂	+ ¹ / ₁₆
4 ¹ / ₂ %o China Goud 1898 ..	74 ¹ / ₁₆	74 ¹ / ₁₆	74 ¹ / ₁₆	—
4 %o Japan 1899	64 ¹ / ₂	—	—	—
4 %o Argentinië Buitenl..	—	—	—	—
5 %o Brazilië 1895	61 ¹ / ₄	61 ¹ / ₄	62 ⁷ / ₈	+ ¹ / ₈
7 %o Staatsspoor	104 ³ / ₈	104 ³ / ₄	104 ³ / ₄	+ ³ / ₈
7 %o Amsterdam	103 ¹ / ₂	103 ¹⁵ / ₁₆	104	+ ¹ / ₂

Op de *aandeelenmarkt* was van de nadering der Paaschvacantie niet veel te bemerken. Vele afdelingen gaven blijk van groote levendigheid, waarbij de *Petroleummarkt* weder in de eerste linie stond. Op enkele dagen schéen het, alsof de activiteit begon te verminderen, doch dan gaf den volgenden dag de slotkoers van New York weder een nieuwen stimulans. Men tast vooralsnog in het duister omtrent de motieven van deze voortgezette hausse; velen willen haar in verband gebracht zien met de nadering van een nieuwe aandelen-emissie. Teeknend is het wel, dat aan onze markt voor *petroleumwaarden in het algemeen* geen al te groote kooplust bestaat. Onder den invloed van het hoofdfonds gingen de overige soorten wel mede, doch zoodra deze stimulans ook slechts even ophield, waren de bijsoorten verlaten. Russische petroleumwaarden moeten hiervan uitgezonderd worden; deze waren gezocht in verband met de stemming op de markt voor Russische staatsfondsen.

De overige markten hebben sterk onder den indruk gestaan van de publicatie van het jaarverslag der Rotterdamsche Bankvereniging. Niet alleen vielen de cijfers van balans en winst- en verliesrekening sterk mede, vooral na de geruchten, die hieromtrent eenigen tijd geleden hebben gecirculeerd, doch de optimistische stemming, die uit het

economisch overzicht (dat steeds als geleide van de jaarcijfers in het licht wordt gezonden) spreekt, heeft een nog krachtiger invloed gehad, te meer, omdat de prognoses van deze zijde, in vorige jaren gepubliceerd, meestal volkomen door de werkelijkheid zijn bewaard. En al hebben de aandelen der Robaver van deze gunstige stemming niet zoo sterk kunnen profiteren, omdat reeds te voren de goede momenten in den koers waren verdisconteerd, op de geheele markt in het algemeen en op de bank-aandelenmarkt in het bijzonder, was de gewijzigde tendens goed op te merken. Meer en meer beschouwt men de moeilijkheden, waarin thans verschillende firma's komen, als de liquidatie van een achter ons liggend tijdperk en niet als symptomen van een nieuwen crisistijd. Het jaarverslag der Twentsche Bank, te laat verschenen om nog invloed te oefenen op de achter ons liggende berichtsperiode, stelt bovendien nogmaals de kracht van ons bankwezen in het licht.

Op de *industriële afdeling* hebben aandelen Jurgens kunnen profiteren van geruchten omtrent een beteren gang van zaken in het bedrijf en op het vooruitzicht van het thans verschenen jaarverslag. Dit laatste is gepubliceerd nadat de beursweek was geëindigd; af te wachten valt derhalve welken invloed de aandelen verder hiervan zullen ondergaan. Aandelen van Berkel's Patent waren even opgeleurd na het accountantsrapport, doch reageerden weder spoedig.

	10 Apr.	12 Apr.	13 Apr.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	137	142 ¹ / ₂	143 ¹ / ₂	+ 6 ¹ / ₂
Koloniale Bank	122 ³ / ₄	122 ¹ / ₂	124 ¹ / ₂	+ 1 ³ / ₄
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	127 ³ / ₄	129 ³ / ₄	132	+ 4 ¹ / ₄
Rotterd. Bankvereniging ..	103	103	104 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Amst. Superfosfaatfabriek ..	38	35	34	- 4
Van Berkel's Patent	47 ¹ / ₄	46	45	- 2 ¹ / ₂
Insuline Oliefabriek	3 ⁹ / ₁₆	4	4 ¹ / ₂	+ 1 ⁵ / ₁₆
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	77 ¹ / ₈	77 ³ / ₄	78 ¹ / ₈	+ 5 ⁸ / ₈
Hollandia Melkproducten ..	145 ¹ / ₄	150	150	+ 4 ⁸ / ₄
Philips' Gloeilampenfabriek	239 ¹ / ₂	248 ¹ / ₄	249 ¹ / ₄	+ 9 ⁸ / ₄
R. S. Stokvis & Zonen	64	65	67 ¹ / ₂	+ 3 ¹ / ₂
Vereenigde Blikfabrieken ..	64	65	67 ¹ / ₂	+ 3 ¹ / ₂
Compania Mercantil Argent.	56	56 ¹ / ₄	56 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	150 ⁷ / ₈	155 ¹ / ₂	156 ¹ / ₂	+ 5 ⁵ / ₈
Handelsver. Amsterdam ...	359	365 ¹ / ₂	366 ⁷ / ₈	+ 7 ¹ / ₈
Holl. Transatl. Handelsver.	—	—	—	—
Linde Teves & Stokvis	76	76	77	+ 1
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	—	—	—	—
Tels & Co.'s Handel-Mij.	21 ¹ / ₂	21 ¹ / ₄	21	- ¹ / ₂
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	146 ¹ / ₂	151 ³ / ₄	150 ¹ / ₂	+ 4
Kon. Petroleum-Mij.	479	496 ³ / ₄	499	+ 20
Orion Petroleum-Mij.	—	—	—	—
Afgest. Aand.	31 ³ / ₄	32 ¹ / ₂	32	+ ¹ / ₄
Steaua Romana Petroleum	—	—	—	—
Mij. ... Afgest. Aand.	40 ¹ / ₄	41 ⁷ / ₈	44 ³ / ₄	+ 4 ¹ / ₂
Amsterdam-Rubber-Mij. ...	88	87 ³ / ₄	86 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Nederl.-Rubber-Mij.	46 ¹ / ₂	45 ³ / ₄	45 ³ / ₄	- ³ / ₄
Oost-Java-Rubber-Mij.	141	143 ¹ / ₄	141 ¹ / ₈	+ ¹ / ₈
Deli-Batavia	284	300	306	+ 22
Deli-Maatschappij	240	252	261	+ 21
Senembab-Maatschappij	364 ¹ / ₂	366	384	+ 19 ¹ / ₂

De *sukkermarkt* heeft een krachtige opleving te aanschouwen gegeven, hoewel de omzetten toch nog vrij beperkt bleven. Hetzelfde is het geval geweest voor *tabakswaarden*; de voordeelige differenties waren hier, zooals steeds, groot, omdat vrijwel geen materiaal aan de markt is.

Rubberwaarden bleven verlaten en eerder aan den flauwen kant.

Scheepvaartfondsen eveneens zonder belangstelling en met geringe fluctuaties.

	10 Apr.	12 Apr.	13 Apr.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	151 ¹ / ₂	151 ¹ / ₂	153 ¹ / ₂	+ 2
" " „gem.eig.	134 ¹ / ₄	135 ¹ / ₄	136	+ 1 ³ / ₄
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij.	—	—	—	—
Hollandsche Stoomboot-Mij.	42 ¹ / ₄	42 ¹ / ₄	41	- 1 ¹ / ₄
Java-China-Japan-Lijn	98 ¹ / ₂	98	98	— ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd	21 ⁷ / ₈	21	21 ³ / ₄	- ¹ / ₈
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	72 ³ / ₄	72 ³ / ₄	67 ¹ / ₂	- 5 ¹ / ₄
Koninkl.-Paketaart Mij. ...	93	93	93	—
Maatschappij Zeevaart	—	68 ¹ / ₄	68 ³ / ₄	+ ¹ / ₄
Nederl. Scheepvaart-Unie ...	104 ¹ / ₄	102 ¹ / ₂	105	+ ³ / ₄
Nievelt Goudriaan	126	133	136	+ 10
Rotterdamsche Lloyd	134 ³ / ₄	131 ¹ / ₄	132 ⁷ / ₈	- 1 ⁷ / ₈
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg“	61 ¹ / ₂	61 ¹ / ₂	61 ¹ / ₂	—
" " „Nederland“	158	156 ³ / ₄	158 ¹ / ₄	+ ¹ / ₄
" " „Noordzee“	27 ¹ / ₄	27 ¹ / ₄	27 ¹ / ₄	—
" " „Oostzee“	63	66	67	+ 4

De *Amerikaansche markt* was stil, doch met een goeden

ondertoon in aansluiting aan New York.

	10 Apr.	12 Apr.	13 Apr.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	166 ¹⁵ / ₁₆	167 ⁷ / ₈	167 ⁷ / ₈	+ ¹⁵ / ₁₆
Anaconda Copper	109 ¹ / ₁₆	111 ¹ / ₁₆	110 ¹ / ₈	+ ¹⁷ / ₁₆
Un. States Steel Corp.	104 ¹ / ₂	105	102 ¹ / ₂	- 2
Atchison Topeka.....	105 ¹ / ₁₆	105 ¹ / ₁₆	105 ¹ / ₁₆	
Southern Pacific.....	95	95	96 ¹ / ₄	+ ¹ / ₄
Union Pacific	145 ³ / ₈	146 ³ / ₄	146 ³ / ₄	+ ³ / ₈
Int. Merc. Marine orig. Com.	19	20 ¹ / ₈	20 ¹ / ₈	+ ¹ / ₈
" " " " prefs.	80 ¹ / ₈	83	83	+ ²⁷ / ₈

De geldmarkt heeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen gegeven; *prolongatie* ongeveer 4 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

19 April 1922.

De graanmarkt was gedurende de Paaschweek levendiger dan in andere jaren veelal het geval is. Tarwe vertoonde in het begin der week dezelfde onzekerheid, waarvan in ons vorig bericht sprake was, doch geleidelijk verbeterde de stemming wegens het voortduren der vraag op het Europeesche vasteland, vooral naar Australische en Argentijnsche tarwe, waarvan een aantal stoomende ladingen plaatsing vonden. Enkele daarvan werden naar Frankrijk verkocht, doch het schijnt, dat hierin niet het begin mag worden gezien van een omvangrijken Franschen tarweimport gedurende de rest van het loopende seizoen. De eigen voorraden worden daar nog steeds als voldoende beschouwd tot den nieuwen oogst, mits nu en dan eenige invoer plaats heeft van speciale soorten ter verkrijging van de verlangde bloemkwaliteit. De omvang van dien invoer zal overigens wel worden beïnvloed door de ontwikkeling van den nieuwen oogst, die den laatsten tijd nadeel ondervindt van het voortdurend koude weder. Dit betreft zoowel de te velde staande wintertarwe en -rogge als den voorjaarsuitzaai. Evenals in Frankrijk klaagt men in alle West-Europeesche landen over den invloed van het gure weder op den stand van het wintergraan. In Duitschland duiden de officieele maandcijfers voor April op een vrij belangrijken achteruitgang tegenover December. Eenige weken beter weder kunnen echter overal nog veel verbetering brengen en de enkele warme dagen aan het einde der vorige week hebben ten minste bewezen, dat de lente niet voorgoed uit de reeks onzer jaargetijden is verdwenen.

In Engeland was de vraag naar tarwe ook deze week weder matig en de afzet van bloem blijft bij voortdurend slecht. Eenige opleving in den tarweomzet naar Engelsche havens viel nu en dan waar te nemen, waarbij de belangstelling zich weder bij voorkeur richtte op Manitoba's, doch van grooten ondernemingslust is geen sprake. Slechts

Duitschland kocht nu en dan flinke hoeveelheden tarwe, zoowel als rogge van den nieuwen Noord-Amerikaanschen oogst op Augustus-aflading. Als koopster treedt daarbij uitsluitend de regeering op, die ook spoedige Noord-Amerikaansche rogge kocht. In deze laatste zaken ontwikkelde zich naar Duitsche havens bovendien een levendige particuliere handel, die echter vooral gebaseerd is op overlading naar verschillende Oostzee-havens, speciaal naar Rusland. Ook voor directe verlading naar Russische havens werd Noord-Amerikaansche rogge gekocht.

De tarwemarkt in Noord-Amerika was in het begin der week stil met eenige prijsdaling, ten gevolge van de gunstige oogstberichten en teleurstellende exportvraag, doch op Donderdag en Zaterdag vond eene sterke prijsstijging te Chicago plaats, die voor den Mei-termijn niet minder dan 12½ dollarcent per 60 lbs., voor den Juli-termijn 4½ cent bedroeg. Het vermoeden van pogingen tot een Meicorner ligt voor de hand, doch op Maandag en gisteren ging van de genoemde prijsstijgingen voor den Mei-termijn weder 3½ cent, voor den Juli-termijn 2½ cent verloren. Deze heftige schommelingen gedurende de feestdagen waren voor de importlanden eene verrassing, waarop gisteren niet met het betalen der hoogere vraagprijzen is gereageerd. Ook de Argentijnsche markten volgden Chicago slechts ten deele en tegenover eene week tevoren zijn de prijzen daar slechts 10 à 20 centavos per 100 Kgr. hooger.

De vrije handel in buitenlandsch tarwemeel is in Duitschland onlangs hersteld.

Mais volgde te Chicago op het einde der week eenigszins de beweging van tarwe, nadat aanvankelijk de prijs zeer weinig fluctuaties had vertoond. Door prijsdaling op 17 en 18 April kwam de prijs echter weder op het niveau van eene week te voren. Ongunstig weder voor den uitzaai en eene vaste markt voor varkens hadden de vaste stemming in de hand gewerkt, doch de zichtbare voorraad, hoewel deze de laatste weken eenige vermindering ondervindt, is nog steeds zeer groot en de kooplust in importlanden is slechts bevestigend in Duitschland en nu en dan in Nederland. De Engelsche vraag blijft teleurstellend ondanks het koude weder. Ook voor oude La Platamais was de vraag daar klein, evenals voor ladingen van den nieuwen oogst, waarin geen enkele transactie plaats vond na den verkoop naar Nederland, die in ons vorige bericht vermelding vond. In parcels La Plata-mais van den nieuwen oogst was de omzet in Engeland nu en dan vrij omvangrijk. In België, waarheen flinke hoeveelheden La Platamais onderweg zijn, stagneerde de vraag eenigszins, doch nog steeds worden daar voor spoedige partijen hooge premies betaald. Nederland deed geene verdere inkoop en Duitschland onthoudt zich nog steeds van het koopen van La Platamais. Het weder in Argentinië is de laatste dagen gunstig voor den maisoogst, doch de onlangs gevallen regen schijnt ten gevolge te zullen hebben, dat algemeene aanvoeren van voldoende droge mais eenigszins worden vertraagd. Het uitvoeroverschot wordt op 2½ à 3 miljoen ton geschat. De

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Met.	Mets Met.	Haver Met.	Tarwe Met.	Mets Met.	Lijnzaad Met.
15 Apr.'22	143	61 ¹ / ₂	38 ³ / ₈	13,80	8,45	21,30
8 " '22	132 ¹ / ₄	59 ¹ / ₈	37	13,65	8,30	20,70
15 Apr.'21	122 ³ / ₄	56	37	15,75	8,25	13,60
15 Apr.'20	280	169 ¹ / ₂	96 ¹ / ₄	20,90	10,30	27,55
15 Apr.'19	250	158 ⁷ / ₈	68 ³ / ₄	10,80	5,40	19,60
20 Juli'14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	3 April 1922	10 April 1922	18 April 1921
Tarwe*	15,75	15,25	19,—
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	13,75	13,50	21,25
Mais (La Plata)	239,—	240,—	270,—
Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	222,—	224,—	270,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	10,80	10,80	16,—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ²⁾	16,85	16,85	16,50
Lijnzaad (La Plata) ... ³⁾	455,—	455,—	285,—

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G. ^{*)} Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	10/15 April 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Ooereenk. tijdoak 1921	10/15 April 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Ooereenk. tijdoak 1921	1922	1921
Tarwe.....	31.982	209.073	267.344	—	12.445	7.111	221.518	274.455
Rogge.....	2.691	9.203	32.109	—	—	—	9.203	32.109
Boekweit	—	7.949	1.254	—	—	500	7.949	1.754
Mais	23.842	324.993	272.184	—	53.253	28.233	378.246	300.417
Gerst	2.665	33.143	79.975	446	2.505	2.818	35.648	82.793
Haver	865	24.002	1.938	—	50	430	24.052	2.368
Lijnzaad	4.022	41.914	49.387	520	36.923	37.374	78.837	86.761
Lijnkoek	2.061	53.365	51.223	290	1.047	8.875	54.412	140.098
Tarwemeel	2.144	15.693	6.472	—	2.897	1.070	18.590	7.542
Andere meelsoorten	424	3.987	10.814	250	1.710	1.089	5.697	11.903

maïsmarkt in Argentinië was vast met prijsstijgingen van 5 à 10 centavos per 100 Kgr.

In gerst en haver is de handel nog steeds van weinig beteekenis. Gerst wordt den laatsten tijd weder van Noord-Afrika aangeboden, doch tot zaken van eenige beteekenis is het nog niet gekomen.

Ook lijnzaad bleef aan de Argentijnsche markten op de verhoogde prijzen standhouden, waartoe inkoop voor Noord-Amerikaansche rekening bijdroegen. In Engeland leidde hernieuwde Noord-Amerikaansche vraag naar olie tot hoogere lijnzaadprijzen, hoewel de omzet klein bleef. Nederland trad geregeld als koper op van stoomende partijen.

Nederland. Tarwezaken blijven van matigen omvang en de kooplust bepaalt zich tot stoomende Argentijnsche soorten en Noord-Amerikaansche in spoedige posities. Voor maïs blijft door het koude weder de vraag zeer bevredigend, wat Noord-Amerikaansche maïs betreft. Aankomende partijen worden geregeld opgenomen. In La Plata en Donau-soorten is de handel echter stil, voornamelijk wegens den zooveel hooger prijs.

Ook in gerst en haver gaat weinig om, ofschoon voor het laatste artikel eene iets betere vraag bestaat en de uiterst lage prijzen der vorige week zich eenigszins konden herstellen.

Lijnzaad in spoedige posities wordt nog geregeld gekocht in verband met het koude weder, dat een bevredigenden afzet der keeken mogelijk maakt. Op aflading komen echter geene zaken tot stand.

SUIKER. NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Met	Londen			New York 96 p.Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per Juni Juli	Amer. Granulated c i.f. April Mei	
12 Apr. '22	f 23 ³ / ₁₆	Sh. 53/-	Sh. 18/3	Sh. 20/6	3,86 nom
5 " '22	" 23 ³ / ₄	52/6	18/3	20/3	4,11
12 Apr. '21	" —	72/-	42/-	39/-	6,02
12 Apr. '20	" —	84/-	80,6	90/-	11,54
4 Juli '14	" 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

Door de ongunstige weersgesteldheid werden in Centraal- en West-Europa de werkzaamheden voor den voorjaars-uitzaai verder tegengehouden en zullen de landbouwers door deze vertraging in sommige districten tot een gedwongen aanplant van suikerbieten moeten besluiten.

Onder deze omstandigheden zal volgens F. O. Licht in T s j e c h o - S l o w a k y e de met bieten te beplanten oppervlakte niet zooveel kleiner zijn als oorspronkelijk aangenomen en wordt dit verschil thans op 5 pCt. geraamd. Intusschen neemt in de Europeesche productielanden de vraag naar suiker voor consumptiedoelinden gestadig toe en rekent men in Tsjecho-Slowakye, welk land in het vorig jaar een groot gedeelte zijner productie uitgevoerd heeft, slechts met een klein voor export beschikbaar kwantum.

De zichtbare voorraden bedroegen volgens F. O. Licht op 1 Maart:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Duitschland 1 Maart	615.000	685.969	464.900
Tsjecho-Slowakye 1 Febr. ..	379.898	553.687	428.705
Frankrijk 1 Jan.	176.815	261.727	142.593
Holland 1 Maart	136.149	148.094	72.467
België 1 Maart	97.289	151.016	72.097
Engeland 1 Maart	151.457	370.190	314.288
Totaal in Europa	1.556.608	2.170.633	1.495.050
V. S. v. N.-Amer. 23 Mrt. ..	189.772	113.060	111.440
Cuba, alle hav. 1 April	967.579	833.799	610.046
Totaal	2.713.959	3.117.542	2.222.536

Over de suikermarkten valt over de afgelopen week geen nieuws te berichten.

De New Yorksche markt opende in een kalme stemming met iets lagere prijzen, waartoe spoedig koopers in de markt kwamen. Er hadden dan eenige transacties plaats in Cubasuiker tot d.c. 2½ c. & f. New York, terwijl American Granulated tot d.c. 20/6 c.i.f. Engelsche havens verkocht werd.

De noteering van Spot Centrifugals bleef nominaal, terwijl op de termijnmarkt het laatst genoteerd werd d.c. 2,55 voor Mei, d.c. 2,75 voor Juli, d.c. 2,92 voor September en d.c. 2,98 voor December.

Op Cuba komen bij eene gunstige weersgesteldheid de aanvoren in de havenplaatsen in ruime mate binnen en

overtreffen de ontvangsten uit den oogst van dit jaar reeds die van het vorig jaar op hetzelfde tijdstip, terwijl minder fabrieken werkzaam zijn.

De laatste statistiek luidt:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Weekontvangst t. 8 April .	189.068	170.480	143.490
Tot. ontv. 1 Dec.—8 April .	1.804.226	1.725.891	2.168.700
Werkende fabrieken	185	196	182
Weekexport tot 8 April ..	137.412	95.206	112.623
Tot. exp. 1 Jan.—8 April .	952.505	873.774	1.524.953
Totale voorraad 8 April ..	979.842	898.456	646.913
Weekexport Oude oogst ..	36.998		
Tot. voorraad Oude oogst .	128.574		

Op Java hadden geen omzetten van beteekenis plaats en deed zich geen kooplust van de zijde der consumptielanden voor. Overigens verkeerde de markt in eene prijshoudende stemming, evenals in Holland, alwaar aan het einde der week f 23½ per Augustus genoteerd werd.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	15 Apr. '22	8 Apr. '22	1 Apr. '22	15 Apr. '21	16 Apr. '20
New York voor Middling ..	1) c	18,05 c	18,10 c	12,30 c	43,25 c
New Orleans voor Middling	1) c	16,63 c	16,63 c	11,25 c	41,75 c
Liverpool voor Fy Middling	1) d	10,60 d	10,84 d	8,24 d	28,66 d

1) Gesloten.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '21 tot 15 Apr. '22	Overeenkomstige perioden	
		1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	1391	1171	2668
" Atlant. Havens	3605	3965	3795
Uitvoer naar Gr. Britannië	1192	1294	2707
" " 't Vasteland.	3265	2585	2645
" " Japan etc..			
Voorraden in duizendtallen	8 Apr. '22	15 Apr. '21	16 Apr. '20
Amerik. havens.....	1039	1418	1192
Binnenland.....	1125	1540	1121
New York	82	125	41
New Orleans	262	395	348
Liverpool	911	963	1134

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
15 April 1922	1)	1)	1)	1)	1)
8 " 1922	1.803.000	15.325	2.730.000	19.000	7 ¹⁷ / ₃₂
1 " 1922	1.793.000	14.775	2.718.000	18.500	7 ¹⁰ / ₃₂
15 April 1921	528.000	8.495	2.769.000	10.200	8 ¹³ / ₁₆

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
15 April 1922....	21.000	3.314.000	92.000	6.918.000
15 April 1921....	61.000	2.415.000	175.000	8.766.000

1) Feestdag.

COPRA.

De markt was, gedeeltelijk onder den invloed der feestdagen, deze week zeer kalm, ofschoon er dagelijks een en ander omging; de stemming was eer iets flauwer.

De noteering op heden is voor:

Java f.m.s. f 29,—
N.-I. " " 28,75

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 April 1922, in duizenden balen.

	1922	1921	1920	1919	1918
Voorraad in Europa ..	2.004	1.966	2.042	684	2.461
Stoomend { Brazilië ..	945	550	531	1.984	163
{ Oost-Indië.	28	17	—	107	?
n. Europa { Ver. Staten	—	—	—	—	—
	2.977	2.533	2.573	2.775	2.624
Voorraad Ver. Staten	1.181	2.048	1.528	1.363	2.100
Stoomend naar { Brazilië ..	402	717	681	601	414
Ver. Staten { Oost-Indië.	?	?	?	?	?
	4.560	5.298	4.782	4.739	5.138
Voorraad in Rio	1.794	513	310	713	735
" Santos ..	2.749	2.832	3.059	6.314	6.178
" Bahia ..	37	44	23	33	80
Totaal	9.140	8.687	8.174	11.799	12.131
Op 1 Maart	9.328	8.807	8.737	11.641	12.557
	1921	1920	1919	1918	1917
Op 1 Juli	8.700	6.750	10.336	11.702	7.778

RUBBER.

In de afgelopen week is een kleine reactie gevolgd op de vastere stemming, welke er gedurende de daaraan voorafgaande week heerschte en de prijzen liepen iets terug. Er kwamen langzamerhand meer verkopers tegen marktwaarde, doch over het algemeen blijft de omzet zeer beperkt. De slotnoteringen zijn:

	einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe April	45 1/2 c.	45 1/2 c.
" April/Juni	46 "	46 "
" Juli/Sept.	47 1/2 "	47 1/2 "
Smoked Sheets April	47 "	45 "
" April/Juni	48 "	48 "
" Juli/Sept.	48 "	48 "

18 April 1922.

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
10-15 April 1922	—	—	12 c. ²	4/3	26 3	26 3
3-8 " 1922	—	—	14 c. ²	4/1 1/2	25/-	25/-
11-16 April 1921	—	—	6,6	6,6	41/-	41/-
12-17 April 1920	—	—	—	11/6	140/-	112,6 ¹
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
10 15 Apr. 1922	6/6	13/-	14/3	17/6	5/3	8/3
3-8 " 1922	6,6	13/-	14/3	18/6	5/4 1/2	8/3
11-16 Apr. 1921	—	—	—	—	—	—
12-17 Apr. 1920	43/9	—	75/-	—	—	—
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birna West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)	
				—	—
10-15 April 1922..	20/6	27/6	—	—	—
3-8 " 1922..	20/9	27/6	—	—	—
11-16 April 1921..	22/6	35/-	—	—	37/6
12-17 April 1920..	—	140/-	—	—	—
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	—	22/3

¹) Voor Britsche schepen ²) Amer. cents p. 100 lbs.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaars, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaars. Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

INKLARINGEN.

NIEUWE WATERWEG.

Landen van herkomst	Maart 1922		Maart 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnel. havens.	45	34.013	33	13.883
Groot-Brittannië	369	315.481	276	168.872
Duitschland	63	95.369	77	72.137
Noorwegen	41	87.959	37	61.523
Zweden	14	9.286	11	6.884
Denemarken....	2	1.908	6	3.322
Finland.....	1	397	—	—
Frankrijk	20	39.900	15	29.319
Spanje	73	74.249	103	86.294
Portugal	22	34.760	40	47.522
Italië	1	250	2	835
Oostenr.-Hong., Griekenland..	12	25.308	15	36.385
Rusland-Zw. Zee	2	1.629	—	—
Roemenië, Bulg.	1	1.492	—	—
And. Midd. Zeeh.	2	1.034	6	12.023
Senegal, Dakar..	12	18.737	6	10.336
Over. Wk. Afrika	—	—	3	3.037
Oostkust Afrika	5	5.936	5	9.070
Zuid-Afrika	—	—	2	8.880
Voor-Indië	6	24.153	—	—
Achter-Indië ..	8	32.480	—	—
Ned. Oost-Indië	—	—	4	14.705
And. Aziat. hav.	2	7.312	2	6.322
Australië	9	41.675	9	36.837
Vereen. Staten..	2	7.986	—	—
Midden-Amerika	37	140.165	46	196.927
Ned. West-Indië-	—	—	3	6.484
Ned. Antillen..	1	3.447	—	—
Brazilië.....	2	3.475	2	6.928
Argent., Uruguay	7	19.648	17	53.120
Chili	1	2.778	5	17.121
South Georgië ..	1	2.040	—	—
Totaal	761	1.032.867	725	908.766
Periode 1 Jan.— 31 Maart	2.007	2.735.316	2.101	2.746.676 ¹
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	219	292.335	178	214.235
Britsche	245	328.680	226	267.173
Duitsche	102	105.570	102	46.373
Noorsche	53	55.574	37	40.451
Belgische	12	11.701	6	11.457
Fransche	57	61.693	72	61.920
Zweedsche.....	10	5.281	20	27.901
Deensche	3	3.082	14	19.817
Vereen. Staten..	16	62.083	37	136.281
Andere	44	106.818	33	83.158
Totaal	761	1.032.867	725	908.766

¹) 1913, 2.653 schepen met 3.103.790 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepagentsuur Maassluis.)

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Verschenen:

Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,—. Gebonden f 4.75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hooghweg 122, onder gelijkijdige remise per postwissel of op postchèque en girorekening No. 8408, Rotterdam.

Naamlooze Vennootschap
Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaart-Maatschappij
Holland-Amerika Lijn

Gevestigd te Rotterdam.

6% Obligatieleening groot f 30.000.000.-

waarvan f 20.000.000.- wordt uitgegeven door de fa. White Weld & Comp., New-York.

Trustee voor Obligatiehouders:
 Nederlandsch Administratie- en Trustkantoor, Amsterdam

De ondergeteekenden berichten dat op

DINSDAG 25 APRIL 1922

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur

te Rotterdam bij de Heeren R. MEES & ZONEN en de ROTTERDAMSCH
 BANKVEREENIGING, te Amsterdam bij de AMSTERDAMSCH BANK en
 te 's-Gravenhage ten kantore der drie ondergeteekenden,

de **INSCHRIJVING** is opengesteld op
f 10.000.000.- 6% Obligatiën,

deel uitmakende van bovengenoemde leening, tot den koers van

96 pCt.

Exemplaren van het prospectus met biljetten van inschrijving en van de
 statuten zijn bij de inschrijvingskantoren verkrijgbaar. Het ontwerp der trust-
 acte ligt aldaar ter inzage.

ROTTERDAM,
 AMSTERDAM, 19 April 1922.

R. MEES & ZONEN.
 ROTTERDAMSCH BANKVEREENIGING.
 AMSTERDAMSCH BANK.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Het vraagstuk van de geldruimte in Nederland en de
 goudpolitiek van de Nederlandsche Bank

met bijlage:

Nederlandsch-Oost-Indië en de Gold-Exchange-Standaard
 door Mr. G. VISSERING

Prijs f 1,50